

De verbeelding van journalistieke veranderingen

Een onderzoek naar de beeldvorming van de veranderende journalistiek in het televisienarratief van *Press* en *The Fourth Estate*.

Student Name: Marlijn Cats

Student Number: 529881

Supervisor: Dr. Bernadette Kester

Master Media Studies - Media & Journalistiek
Erasmus School of History, Culture and Communication
Erasmus University Rotterdam

Master's Thesis
June 2020

De verbeelding van journalistieke veranderingen

Een onderzoek naar de beeldvorming van de veranderende journalistiek in het televisienarratief van Press en The Fourth Estate.

ABSTRACT

Journalistiek is met de opkomst van digitalisering en groeiende commercialisering onderhevig aan ingrijpende veranderingen, zowel op het gebied van productie als consumptie van nieuwsmedia. In wetenschappelijke *journalism studies* worden deze veranderingen in de journalistiek opgemerkt, maar het is de vraag hoeveel het publiek meekrijgt van de veranderingen vanuit informatieverstrekkingen op breder toegankelijke niveaus waarin de journalistiek wordt gepopulariseerd. Aangezien de journalistiek van grote waarde is voor een gezonde en gebalanceerde democratie, is het belangrijk dat het publiek geïnformeerd is over de stand van zaken in deze sector. In dit onderzoek is dan ook door middel van een kwalitatieve inhoudsanalyse, aangevuld met een narratieve analyse, geanalyseerd hoe de veranderingen in de journalistiek verbeeld worden buiten academisch georiënteerde *journalism studies* en hoe dit in verhouding staat tot de huidige journalistieke situatie. De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat luidt: "Hoe worden de veranderingen in de journalistiek verbeeld in de series *Press* en *The Fourth Estate* en hoe verhoudt die beeldvorming zich tot de huidige journalistieke situatie?" Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvraag zijn fictieserie *Press* en documentaireserie *The Fourth Estate* los van elkaar gecodeerd, waaruit vier thema's zijn ontstaan. Na deze thematische analyse is door middel van een narratieve analyse, gericht op personages en genres, bekeken hoe personen en personages bepaalde thema's belichamen of juist niet. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de documentaire een meer genuanceerd beeld geeft van de journalistieke situatie dan de fictieserie, maar door het tonen van enkel één perspectief te eenduidig is. Fictieserie *Press* toont meerdere perspectieven en bevat personages die thema's belichamen, maar presenteert een gedramatiseerd zwart-wit beeld met de focus op concurrentiestrijd. Dit verschil in beeldvorming van journalistiek tussen de series komt grotendeels overeen met de theorie over beeldvorming en genres. Uit dit onderzoek blijkt dat, ondanks het feit dat zowel de fictieserie als de documentaireserie het maatschappelijke belang van een goed functionerende journalistieke sector benadrukken, de series pas in combinatie met elkaar een compleet en accuraat beeld vormen van de huidige journalistieke situatie.

KEYWORDS: *Journalistiek, journalistieke rollen, narrativiteit, beeldvorming, documentaire, fictie*

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Theorie	7
2.1. Veranderingen in journalistiek	7
2.1.1. Oorzaken van verandering.....	8
2.1.2. Crisis.....	10
2.2. Consequenties van veranderingen	11
2.2.1. Journalistieke rollen.....	11
2.2.2. Verandering in journalistieke rollen	14
2.2.3. Werkwijze	15
2.3. Narrativiteit	17
2.3.1. Genre	18
3. Methode	20
3.1. Materiaal	20
3.1.1. Personages.....	22
3.2. Werkwijze	23
3.2.1. Thematische analyse	23
3.2.2. Narratieve analyse.....	25
4. Resultaten	28
4.1. Thema 1: Tweestrijd	28
4.1.1. Vooroordelen en verwijten	29
4.1.2. Belichaming	31
4.2. Thema 2: Routine	32
4.2.1. Constitutieve en regulatieve regels	32
4.2.2. Ethiek	33
4.3. Thema 3: Crisis.....	35
4.3.1. Belichaming	38
4.4. Thema 4: Spanning	40
4.4.1. Politiek	40
4.4.2. Staat	41
4.4.3. Celebrities	42
4.4.4. Belichaming	43
5. Conclusie	44
5.1. Implicaties voor theorie.....	49
5.2. Maatschappelijke relevantie onderzoeksresultaten	50
5.3. Beperkingen en aanbevelingen	50
6. Literatuur	52
7. Bronmateriaal: Televisieseries	56
Appendix A: Thema's	58
Appendix B: Codeboom	60
Appendix C: Overzicht personages	64

1. Inleiding

Het huidige medialandschap bevindt zich met de opkomst van digitalisering en commercialisering in de “age of digital media” en is onderhevig aan grote veranderingen (Franklin, 2014, p. 481; Williams, 2017). Ook de journalistiek is gedwongen te transformeren onder invloed van de digitale revolutie. Deze revolutie verandert de productie en consumptie van nieuwsmedia ingrijpend en stimuleert, vooral in wetenschappelijke *journalism studies*, opkomende vraagstukken over het functioneren en het toekomstig nut van de journalistiek (Broersma, 2010; Franklin, 2014; Van der Haak et al., 2012; Van Vree, 2010, p. 218). Het is de vraag of de veranderingen in de journalistiek beschouwd kunnen worden als geleidelijke transformatie, of als een journalistieke crisis (Ryfe, 2017; Zelizer, 2015). Zelizer (2015) stelt dat in discussies over journalistiek de focus ligt op de term ‘crisis’. Deze term heeft een negatieve connotatie en duidt op een problematische verstoring van de vaste routines en stabiliteit van het journalistieke veld (Zelizer, 2015, p. 890). In het theoretisch kader zal deze theorie verder uitgediept worden en zal bekeken worden of er sprake is van een journalistieke crisis en wat de consequenties van deze eventuele crisis zijn.

De focus van dit thesisonderzoek ligt op het onderzoeken hoe de veranderingen en eventuele crisis in de journalistiek worden opgemerkt buiten de bovengenoemde academisch georiënteerde *journalism studies*. Er wordt dan ook onderzocht hoeveel het publiek meekrijgt van de veranderingen vanuit informatieverstrekkingen op breder toegankelijke niveaus, waarin de journalistiek wordt gepopulariseerd. Voorbeelden hiervan zijn media-instellingen zoals *Stimuleringsfonds voor de Journalistiek* en *Villa Media*. Daarnaast wordt er in breder toegankelijke informatieve nieuwsmedia zoals de *Volkscrant* en *Trouw*, documentaires zoals *The Fourth Estate* en actualiteitenprogramma’s zoals *Medialogica* aandacht geschonken aan meta-journalistieke zaken. Tot slot is er ook sprake van gefictionaliseerde informatieoverdracht over de staat van de journalistiek, door middel van fictiefilms en -series zoals *Press* en *The Post*.

In dit onderzoek ligt de focus op deze meer toegankelijke vormen van informatieve media en daarmee op het televisienarratief en de beeldvorming over de staat van de journalistiek. Hierbij wordt gekeken naar de manier waarop genres als fictie en documentaire zich verhouden tot de huidige journalistieke situatie. Bij het analyseren is het van belang om het verschil tussen de genres fictie en documentaire te verduidelijken. In het theoretisch kader zal hier dan ook dieper op ingegaan worden.

De fictieserie die het eerste deel van de casus vormt van dit onderzoek is *Press*. *Press* is een Britse televisieserie van de BBC uit 2018 over twee krantenredacties. De fictieve dramaserie volgt enerzijds de redactie van kwaliteitskrant *The Herald* en anderzijds die van sensatiekrant *The Post*.

Deze twee kranten komen respectievelijk sterk overeen met de Britse kwaliteitskrant *The Guardian* en de meer op sensatiegerichte *The Sun*. De serie geeft een beeld van het verschil weer tussen deze twee verschillende soorten kranten en berichtgeving, samen met de verbeelding van verschillen in normen en waarden van journalisten. Daarnaast gaat de serie in op de nieuwe kansen en problemen die zijn ontstaan door de groei van digitale media. *Press* kreeg wisselende reacties van het publiek en journalisten, die het lage realiteitsgehalte en het gebruik van clichés bekritiseerden (Dowell, 2018; Wensink, 2019). Naast fictieserie *Press* wordt in dit onderzoek *The Fourth Estate* geanalyseerd, een vierdelige Amerikaanse documentaireserie uit 2018 van Liz Garbus. Deze serie volgt de redactie van *The New York Times* gedurende zestien maanden en focust hierbij op de politieke verslaggeving over Amerikaanse president Donald Trump. Daarnaast besteedt deze documentaireserie net zoals *Press* aandacht aan de opkomst van digitale media en de gevolgen daarvan voor de papieren krant. Ook ontving *The Fourth Estate* net zoals *Press* kritiek van journalisten. De documentaire zou op veel momenten te snel wisselen tussen onderwerpen en hiermee een te oppervlakkig beeld schetsen, waardoor de serie veel wegheeft van een dramaserie (Ryan, 2018).

De reden voor en tegelijkertijd de relevantie van het onderzoek naar de beeldvorming over veranderingen in de journalistiek, is dat televisie gezien kan worden als invloedrijk systeem om boodschappen over te brengen en perspectieven te verspreiden die vervolgens door de kijker worden geïnterpreteerd (Gerbner, 1998; Wester & Weijers, 2006, p. 161). Door zodoende te onderzoeken wat twee televisienarratieven tonen over traditionele krantenjournalistiek, wordt in kaart gebracht hoe het publiek wordt geïnformeerd over dit onderwerp. Welke perspectieven en opvattingen hierbij domineren is belangrijk om te analyseren, dit kan immers invloed hebben op de mate van vertrouwen in de journalistiek. Daarnaast wordt door onder andere Williams (2017) aangegeven dat het overgrote deel van het publiek niet op de hoogte is van een eventuele crisis in de journalistiek. Aangezien de journalistiek van grote waarde is voor een gezonde en gebalanceerde democratie, is het belangrijk dat het publiek geïnformeerd is over de stand van zaken in deze sector. Dit kan op verschillende manieren: via fictie en non-fictie.

Op wetenschappelijk gebied is dit onderzoek relevant omdat er weinig actuele literatuur over de beeldvorming van journalistiek bestaat. De meest recente literatuur over beeldvorming en narrativiteit zal in dit onderzoek worden ingezet, zoals onderzoeken van onder andere Abbott (2008), Bordwell en Thompson (2013), McNair (2010) en Wester en Weijers (2006). Dit wordt aangevuld met literatuur over de staat van de huidige journalistiek van onder andere Waisbord (2019), Ryfe (2017), Williams (2017) en Tameling (2015), die zich richten op de verandering van journalistiek door onder andere de opkomst van digitale media. Het probleem is echter dat deze literatuur een redelijk negatief beeld schetst van de huidige journalistieke situatie. Door middel van

dit onderzoek zal worden onderzocht of dit beeld terecht is en ook terugkomt in de beeldvorming in de zeer actuele casussen (beide series zijn in 2018 geproduceerd). Daarnaast is de literatuur over de beeldvorming van journalisten en journalistiek in series en films niet zodanig recent als de literatuur over de eventuele crisis. Dit onderzoek is zodoende een nuttige toevoeging aan het veld omdat het een aanzet doet voor meer actuele nieuwe theorieën over beeldvorming van journalisten en journalistiek in breed toegankelijke mediavormen.

Dit thesisonderzoek krijgt vorm door een centrale onderzoeksvraag die luidt: “Hoe worden de veranderingen in de journalistiek verbeeld in de series *Press* en *The Fourth Estate* en hoe verhoudt die beeldvorming zich tot de huidige journalistieke situatie?” Om dit onderzoek te structureren is deze vraag onderverdeeld in vier deelvragen:

1. Hoe duidelijk en herkenbaar zijn journalistieke rollen te onderscheiden in de series?
2. Op welke manier benadrukken de series een gevoel van crisis of juist niet?
3. Welke rol speelt digitalisering in de series?
4. In welke spanningsvelden bevindt de journalistiek zich volgens de series en hoe wordt dit verbeeld?

Door middel van een thematische analyse, die gecombineerd wordt met een narratieve analyse, zullen *Press* en *The Fourth Estate* geanalyseerd worden om tot een antwoord op deze vragen te komen. Na dit inleidende hoofdstuk volgt een uiteenzetting van theorie over de concepten die in de bovenstaande vragen worden genoemd, zoals journalistieke rollen, de term ‘crisis’, digitalisering, spanning tussen verschillende velden en narrativiteit. Na het schetsen van dit theoretische kader volgt de methodesectie waarin de methode, werkwijze en het materiaal van dit onderzoek worden toegelicht. Hierna volgt een hoofdstuk dat de resultaten van het onderzoek presenteert en de hoofdthema’s die in de twee series zijn gevonden verder uitlicht. In het concluderende hoofdstuk zullen tot slot de theorie en de resultaten bijeengebracht worden om tot een antwoord op de hoofdvraag te komen. In dit hoofdstuk zullen tevens aanbevelingen worden gedaan voor eventueel vervolgonderzoek.

2. Theorie

Het theoretisch kader is opgedeeld in drie delen. Allereerst ga ik in op de veranderingen en de journalistiek en de oorzaken van deze veranderingen. Dit is van belang voor het beantwoorden van de hoofdvraag. Om immers te kunnen analyseren hoe de veranderingen in de journalistiek verbeeld worden in de series, is het belangrijk om uiteen te zetten welke veranderingen plaatsvinden in de huidige journalistiek. Vervolgens ga ik in op de term 'crisis' en of deze term van toepassing is op de huidige journalistiek. Deze theorie kan vervolgens ingezet worden om te kunnen bepalen in hoeverre de twee series het crisis-discours hanteren, waarmee de tweede deelvraag beantwoord kan worden. Ten derde behandel ik wat de concrete consequenties van de veranderingen in de journalistiek zijn voor de journalistieke rollen, de werkwijze van de journalistiek en wat dit betekent voor de werkdruk van de journalisten. De theorie over deze consequenties is net zoals de theorie over de veranderingen in de journalistiek van belang voor zowel de deelvragen als de centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek. Aan de hand van deze theorie kan namelijk geanalyseerd worden hoe de series zich verhouden tot de huidige journalistieke situatie en of de beeldvorming accuraat is. Naast theorie over de veranderingen in de journalistiek vindt tot slot een uiteenzetting plaats van de genres fictie en documentaire en ga ik dieper in op narrativiteit en het fenomeen beeldvorming.

2.1. Veranderingen in journalistiek

Met de komst van digitalisering en de sterk toegenomen commercialisering is de journalistiek ingrijpend veranderd, zowel op het gebied van productie als consumptie van nieuwsmedia (Franklin, 2014; Williams, 2017). Offline nieuwmedia zoals de papieren kranten zijn niet langer de enige manier waarop het publiek informatie over de actualiteit tot zich kan nemen. Online en sociale media, die mogelijk zijn geworden door de technologie web 2.0, zijn de nieuwe spelers in het veld, die andere eigenschappen hebben dan offline nieuwmedia. Web 2.0 is interactief, is vrij toegankelijk voor iedereen en maakt netwerken en platformen mogelijk waarop de burger naast consumeren, ook zelf content kan produceren (Hjarvard, 2019; O'Reilly, 2007; Van Dijck & Poell, 2013). Niet langer is de journalist de vaste *gatekeeper* van het nieuws, de scheidslijn tussen consument en producent is vervaagd en zodoende ook de duidelijkheid over wie zich journalist mag noemen en wie niet (Joye, Heinrich & Wöhlert, 2016; Waisbord, 2019). De nieuwe mediavormen die zijn ontstaan vanuit digitalisering zetten druk op de routines en logica van traditionele nieuwmedia. Om te kunnen blijven bestaan en een krachtige positie in de maatschappij te

behouden dienen deze traditionele mediavormen hun logica te heroverwegen (Broersma, 2010).

2.1.1. Oorzaken van verandering

De veranderende posities van de journalistiek en de traditionele, offline mediavormen zijn het best in kaart te brengen aan de hand van de veldtheorie van Pierre Bourdieu, omschreven in de termen van de theorie van het institutionalisme en de bijbehorende constitutieve en regulatieve regels (David Ryfe, 2017). Volgens het institutionalisme is de maatschappij opgebouwd uit verschillende sferen of maatschappelijke velden, zoals de markt, de politiek, het publiek en zo ook de journalistiek. De sferen staan tot op zekere hoogte op zichzelf, omdat ze een eigen interne logica hebben (Ryfe, 2017, p. 23). Deze logica bestaat volgens Ryfe (2017) uit constitutieve en regulatieve regels. Regulatieve regels kunnen gezien worden als de routinematige 'regels' die een journalist dient te volgen om tot de journalistieke sfeer te behoren. Voorbeelden van regulatieve regels zijn het hanteren van officiële bronnen voor het schrijven van een journalistiek stuk en het zo dicht mogelijk bij werkelijkheid blijven (Ryfe, 2006). Constitutieve regels zijn abstracter en geven aan wat wel en niet als journalistiek kan worden beschouwd (Ryfe, 2006, p. 205; Ryfe, 2017; Waisbord, p. 355, 2019). De regels geven vorm aan wie zich journalist mag noemen en wie niet, en wat journalistiek is en wat niet.

Deze regels komen nu onder invloed van de andere sferen onder druk te staan. De sferen staan namelijk niet volledig los van elkaar, maar staan in relationeel verband tot elkaar (Ryfe, 2017). Dit houdt in dat de sferen elkaar onderling beïnvloeden en elkaar kunnen versterken of verzwakken. In de huidige maatschappij is er sprake een grote invloed op de journalistieke sfeer vanuit de markt en de politiek, gestimuleerd door digitalisering. De markt stimuleert een interactieve vorm van media die levert wat het publiek wil en waarmee snel geld verdiend kan worden (Brants & van Praag, 2006, p. 30). De mediavormen die hieraan voldoen zijn de *online only* mediavormen, die zoals hierboven omschreven vallen onder web 2.0 en enkel online bestaan. Voorbeelden hiervan zijn *Nu.nl*, *GeenStijl* en *de Correspondent*, die in tegenstelling tot kwaliteitskrant *de Volkskrant* en het *Algemeen Dagblad* geen offlineversie hebben (Bakker, 2018). Binnen deze *online only* mediavormen is er in mindere mate sprake van traditionele constitutieve en regulatieve regels die omschrijven wat nieuws is, respectievelijk hoe het nieuws verslagen dient te worden. Het is belangrijk om hierbij te vermelden dat dit per medium verschilt. *De Correspondent* zal bijvoorbeeld dichter bij de traditionele routines blijven in vergelijking met het meer op entertainment gerichte *GeenStijl*. Dat de traditionele routines zoals het checken van bronnen, het richten op nauwkeurigheid en objectiviteit en uitgebreid hoor- en wederhoor online minder worden gehandhaafd dan bij offline nieuwsmedia, komt door gebrek aan tijd (Tameling & Broersma, 2012).

De consequentie hiervan is dat niet alleen de autonomie van de journalistieke sfeer onder druk komt te staan ten opzichte van de andere sferen, maar ook dat de autonomie van journalisten binnen deze sfeer verandert. Onder invloed van economische druk vanuit de markt dient de journalistiek haar eigen logica, routines en regels los te laten en deze te herzien om met de snelle nieuwe *online only* en sociale mediavormen te concurreren (Rosenkranz, 2015, p. 55). De eigen interne logica en routines en bepalen volgens Ryfe (2017) echter de autonomie van een sfeer. Op het moment dat deze niet langer kunnen worden uitgeoefend verliest de sfeer een deel van haar autonomie en onafhankelijkheid. Het gevolg hiervan is dat grenzen die journalistiek afbakenen vervagen (Rosenkranz, 2015, p. 56). Volgens Alexander (2015) en Ryfe (2017) is dit geen nieuw fenomeen voor de journalistieke sfeer, maar is die strijd voor onafhankelijkheid en autonomie continu aanwezig. Er is constant een *pushing* en *pulling* effect tussen de sferen om meer autonomie te verkrijgen ten opzichte van een andere sfeer. De staat was voor de journalistiek eerst de sfeer waar de strijd om onafhankelijkheid mee gestreden werd (Ryfe, 2017). Deze strijd heeft nu plaatsgemaakt voor de strijd met de markt. Voor journalisten betekent deze strijd dat zij hun beroep niet onafhankelijk van externe invloeden kunnen beoefenen en worden beperkt in hun creatieve vrijheid (Tameling, 2015). Hier zal later dieper op in worden gegaan wanneer de werkwijze van journalisten wordt besproken.

De externe invloeden op de journalistiek, zoals digitalisering en de commercialisering vanuit de markt, beïnvloeden ook de relatie tussen de journalistieke en politieke sfeer. Dit heeft te maken met een nieuwe logica die door de commercialisering en digitalisering ontstaat en de journalistieke cultuur verandert (Altheide, 2004, p. 294). Zoals hierboven is omschreven, dient de journalistiek onder invloed van economische druk vanuit de markt en digitalisering haar eigen logica, routines en regels te herzien (Rosenkranz, 2015). De nieuwe logica die toegepast dient te worden is medialogica (Altheide, 2004). Deze medialogica stelt bepaalde regels aan- en kenmerken voor mediaboodschappen. Dit heeft betrekking op de inhoudelijke elementen, maar voornamelijk op de vorm en stijlelementen van deze media (Altheide, 2004; Ruigrok, Schaper, Welbers, Janssen, Jacobi, C. & Van der Beek, 2012, p. 3). De rode draad in de medialogica is een sterke neiging naar entertainment. Op het gebied van inhoudelijke elementen uit dit zich in gepersonaliseerd nieuws en de focus op conflicten en schandalen (Ruigrok et al., 2012, p. 3). In de vorm van de media uit dit zich in het feit dat stijlelementen die voorheen vooral in infotainmentprogramma's werden ingezet, ook door traditionele nieuwsmedia worden gehanteerd (Ruigrok et al., 2012).

Het implementeren van medialogica in de journalistiek heeft direct gevolgen voor politieke communicatie (Altheide, 2004, p. 294). Een van de meest concrete gevolgen van medialogica in de journalistiek is namelijk de verandering in de wijze waarop interviews worden afgenomen door journalisten (Ruigrok et al., 2012). In plaats van interviews die zoals in de traditionele journalistiek

gericht zijn op het uitgebreid vergaren van nieuwswaardige informatie over bijvoorbeeld een politicus, is nu het doel van veel interviews het zoeken naar snel entertainment en het naar eigen belang presenteren van de verkregen informatie (Altheide, 2004). Vanuit de journalistiek is er op die manier een invloed te beoefenen op de politieke sfeer, omdat de journalist bepaalt wat er wel en niet wordt getoond in een interview. De politieke sfeer oefent op haar beurt echter ook invloed uit op de journalistiek, omdat ook de politieke sfeer handelt naar medialogica. Politici en de regering kunnen ervoor kiezen om bepaalde informatie niet te delen (Altheide, 2004). Aangezien politici groot belang hebben bij het verschijnen in de media, houden zij op die manier de controle en kunnen zij hun verschijning zoveel mogelijk zelf regisseren. Opnieuw wordt hiermee de autonomie van de journalistiek onder druk gezet.

2.1.2. Crisis

In hoeverre deze veranderingen in de journalistiek als crisis kunnen worden gezien, wordt behandeld aan de hand van het werk van Alexander (2015), Zelizer (2015) en Rosenkranz (2015). Deze theoretici merken op dat wanneer het over journalistiek gaat, er gesproken wordt over een teloorgang en het eventueel verdwijnen van de journalistiek (Zelizer, 2015, p. 888). In *journalism studies* en door journalisten zelf wordt hiervoor de term 'crisis' gehanteerd. Deze crisis in de journalistiek bestaat volgens Alexander (2015) en Rosenkranz (2015) uit een technologische en economische crisis. De technologische crisis wordt veroorzaakt door digitalisering en de komst van het internet, waardoor lezers gratis content verwachten en de betaalde professionele journalist dreigt te worden vervangen door de burgerjournalist (Rosenkranz, 2015, p. 58). Onder de economische crisis, die deels wordt veroorzaakt door de technologische factoren, valt de neergang van printjournalistiek zoals dag- en weekbladen, met als gevolg dreigend ontslag van personeel.

De term crisis wordt echter geproblematiseerd door zowel Alexander (2015), Rosenkranz (2015) en Zelizer (2015). De reden voor het gebruiken van het crisis-discours is volgens hen een bewuste strategie van journalisten zelf. Journalisten maken namelijk gebruik van de onduidelijkheid van de term 'crisis', die geen eenduidige betekenis heeft bij het publiek (Zelizer, 2015, p. 891). Op die manier is het niet duidelijk wat de journalistieke crisis precies inhoudt en wordt vooral de nadruk gelegd op wat er in de volksmond verstaan wordt onder crisis (Zelizer, 2015, p. 891). Een crisis lijkt in deze opvatting te duiden op een tijdelijk problematisch moment dat dus eindig is, waarbij een transitie plaatsvindt van een oude naar een nieuwe situatie. De status quo en bestaande routines worden, in deze definitie van een crisis, verstoord maar met een duidelijke en stabiele toekomstige uitkomst (Zelizer, 2015, p. 893). In dit discours worden journalisten neergezet als sterke ondernemers die hard werken om hun rol in de maatschappij te behouden (Rosenkranz, 2015). Journalisten maken zo gebruik van de 'blinde vlek' die bestaat rond de definitie van crisis, die

in tegenstelling tot de daadwerkelijke situatie van de journalistiek suggereert dat er een concreet probleem is, maar dat er ook hoop is op een goede, zekere uitkomst (Zelizer, 2015, p. 896). De reden voor het hanteren van het crisis-discours, is omdat er op die manier collectief naar een betere toekomst gewerkt kan worden met de hulp van het publiek.

Dat controle over de toekomst in de werkelijkheid niet bestaat en er in de journalistiek ook sprake kan zijn van chaos en destructieve gevolgen, wordt hiermee strategisch buiten beeld gelaten. Ook het feit dat een dergelijke crisis en onzekerheden in de journalistiek niet uniek zijn, maar de journalistiek op veel andere momenten in de geschiedenis vergelijkbare technologische en economische dreigingen heeft gekend, wordt niet expliciet genoemd. Denk hierbij aan de opkomst van de radio en televisie die een impact hadden op de printjournalistiek (Zelizer, 2015, p. 898). Deze eerdere dreigingen en crises tonen aan dat er sprake was van een geleidelijke impact op de journalistiek zonder een duidelijk vóór en na beeld of een duidelijke grens tussen oude en nieuwe media. Dit staat haaks op dat tegenover wat door het huidige crisis-discours wordt gesuggereerd.

Wegens onduidelijkheid over de term 'crisis' wordt in dit thesisonderzoek de huidige toestand in de journalistiek niet met deze term aangeduid. Wel zal aan de hand van Alexander (2015), Rosenkranz, 2015) en Zelizer (2015) ingegaan worden op de vraag in hoeverre het crisis-discours bevestigd en gepopulariseerd wordt in de series *Press* en *The Fourth Estate*.

2.2. Consequenties van veranderingen

Naast het analyseren van de manier waarop de twee series de veranderingen in de journalistiek presenteren en of hierbij de term 'crisis' wordt gehanteerd, gaat de analyse in op de manier waarop de series de consequenties van deze veranderingen verbeelden. Hierbij ligt de focus op de veranderingen op het gebied van journalistieke rollen, de werkwijze en de werkdruk.

2.2.1. Journalistieke rollen

De journalistiek kan verschillende professionele rollen vervullen. Welke rol de journalistiek vervult verschilt per maatschappij, cultuur en tijdperk en houdt nauw verband met de manier waarop macht is verdeeld in een samenleving (Hanitzsch & Vos, 2017; Mellado, 2015). Het is hierbij van belang om onderscheid te maken tussen de rol van een individuele journalist en de rol van journalistiek in het algemeen in een maatschappij. Deze paragraaf behandelt de rol van journalistiek als geheel in een maatschappij. Deze rol staat echter niet op zichzelf, want is uiteindelijk bepalend voor hoe individuele journalisten handelen.

De rol van de journalistiek wordt gevormd en gedefinieerd door de regulatieve en constitutieve regels in de journalistiek (Hanitzsch & Vos, 2018, p. 151). Dit kan in verband gebracht

worden met de veldtheorie van Bourdieu en het institutionalisme van Ryfe (2017), omdat de rol die journalistiek heeft in een maatschappij samenhangt met de relatie tussen de journalistiek en het publiek, de markt en de politiek (Hanitzsch & Vos, 2017, p. 129). Voor Hanitzsch en Vos (2017, p. 118) gaan journalistieke rollen over datgene wat journalisten denken dat zij moeten doen, wat journalisten willen doen, wat de journalisten daadwerkelijk doen en wat ze claimen dat ze doen. Het analyseren en vaststellen van een journalistieke rol kan enerzijds door het kijken naar alle acties die toewerken naar het eindproduct (Hanitzsch & Vos, 2018, p. 151). Dit houdt in dat er gekeken wordt naar de processen en routines van de nieuwsproductie, zoals de manier waarop data en bronnen worden verzameld (Mellado, 2015, p. 597; Waisbord, 2019). Hieronder valt ook het analyseren van de nieuwswaarden waarvan het nieuws wordt geselecteerd (Joye, Heinrich & Wöhlert, 2016). Anderzijds kan voor het analyseren van de rol die de journalistiek vervult gekeken worden naar het eindproduct van de nieuwsproductie, zoals de stijl van de berichtgeving (Mellado, 2015, p. 597).

Het in kaart brengen van verschillende journalistieke rollen is van belang voor *journalism studies*, omdat de manier waarop journalisten het nieuws produceren en hun content vormgeven grote invloed heeft op zowel de manier waarop het publiek denkt en praat over de journalistiek zelf, als op het algemene publieke debat over belangrijke onderwerpen in de maatschappij (Mellado, 2015, p. 597). Voor dit specifiekere onderzoek is het van belang om te weten wat journalistieke rollen zijn, om vast te kunnen stellen of de veranderingen in de journalistiek ook een verandering in deze rollen als gevolg heeft en of dit zichtbaar is in de representatie van rollen in de twee series.

Er bestaan verschillende theorieën over journalistieke rollen. Wat zij met elkaar gemeen hebben is dat ze rollen definiëren aan de hand van de relatie tot het publiek, de relatie tot de werkelijkheid en de mate van commercialiteit (Hanitzsch & Vos, 2017, p. 117). Daarnaast zijn de rollen ook in te delen aan de hand van de relatie tot de politiek (Hanitzsch & Vos, 2018). Over het algemeen wordt er bij literatuur over journalistieke rollen allereerst onderscheid gemaakt tussen de kwaliteitskrant en de populaire krant (Schaap & Pleijter, 2012, p. 75). De kwaliteitskrant richt zich vooral op het informeren van de burgers over belangrijke en serieuze zaken in de maatschappij, zoals de politiek (Schaap & Pleijter, 2012, p. 75). Populaire kranten houden zich echter bezig met het bieden sensatie, waarmee bedoeld wordt op het bereiken van een zo groot mogelijk publiek (Schaap & Pleijter, 2012, p. 76). Het serieus informeren van de burger heeft bij deze krant een lagere prioriteit dan bij de kwaliteitskrant.

Mellado (2015) biedt een meer genuanceerde, normatieve theorie over journalistieke rollen, waarin de populaire krant en kwaliteitskrant in kunnen worden herkend. De meest traditionele journalistieke rollen in deze theorie zijn de waakhond en de *loyal-facilitator* (Mellado,

2015, p. 600). Beide rollen hebben veel te maken met de manier waarop er omgegaan wordt met machthebbende instituties in een samenleving. De rol van waakhond richt zich hierbij op het verslaan van feiten en het informeren van het publiek, waarbij machtige instituties, grote ondernemingen en bestuurders ter verantwoording worden geroepen zodra er sprake is van een misstand (Hanitzsch & Vos, 2018; Mellado, 2015, p. 600). Dit gebeurt aan de hand van onderzoeksjournalistiek en reportages die deze instituties, ondernemingen en bestuurders in twijfel trekken en zich richten op het onthullen van oneigenlijke praktijken (Mellado, 2015, p. 604). Hiermee wordt het publieke debat gestimuleerd en de democratie in stand gehouden (Brants & van Praag, 2006, p. 29). Een andere benaming voor deze journalistieke rol is de *Fourth Estate* (Mellado, 2015, p. 600). De onofficiële term ‘vierde macht’ of ‘vierde stand’ wordt hiervoor gehanteerd, omdat de journalistiek buiten het traditionele politieke driemachtensysteem ligt van de geestelijkheid, de adel en de gewone burger (Harcup, 2014). De journalistiek dient als vierde macht als schakel tussen de regering en de burger en behandelt dezelfde zaken als de politiek (Hampton, 2010). Dit zorgt ervoor dat de burger kan deelnemen aan het publieke debat over deze zaken. Centraal staat hierbij de educatie van de burger, waarbij de journalistiek handelt vanuit een onafhankelijk perspectief en streeft naar het bieden van zo accuraat mogelijke informatie (Hampton, 2010, Shapiro et al., 2013). Nieuwsmedia met de rol van waakhond zijn voornamelijk kwaliteitsmedia, zoals kwaliteitskranten *de Volkskrant* en *Trouw*. In deze kranten, met zowel een offline printeditie als online-versie, ligt de aandacht dan ook vooral op achtergrondreportages en nieuwsanalyse die de lezer handvatten biedt om deel te nemen aan het publieke debat.

Waar de waakhond draait om onafhankelijkheid en het monitoren van de machtige instituties is de journalistiek in de rol van *loyal-facilitator* afhankelijk, onderdanig en ondersteunend ten opzichte van deze machten. Ten opzichte van de waakhond kan deze rol dan ook worden omschreven als een ‘schoothond’. Zoals de naam suggereert wordt in deze rol een positief beeld van de machthebbers gesteund, waarbij met hen wordt samengewerkt om de status quo van de maatschappij in stand te houden (Mellado, 2015, p. 600). Alhoewel deze loyaliteit en het gebrek aan onafhankelijkheid enerzijds als negatief kunnen worden gezien, heeft deze journalistieke rol ook positieve kanten. Het steunen van de machthebbers in de samenleving kan immers ook een groter sociaal doel dienen, zoals het bijdragen aan het groepsgevoel van burgers en het opbouwen van een sterk nationaal gevoel in bijvoorbeeld tijden van crisis (Mellado, 2015, p. 606).

Naast de journalistieke rollen die direct in relatie staan tot de macht in een maatschappij, bestaan er rollen die zijn in te delen aan de hand van hun relatie tot het publiek. Deze rollen hebben betrekking op publieks-, service- en infotainment journalistiek. Publieksjournalistiek staat het dichtst bij het publiek en kan niet alleen voor de burger, maar ook door de burger worden gecreëerd. Deze rol legt de focus op de sociale kracht van journalistiek en stimuleert het publiek

zelf actief deel te nemen aan het publieke debat (Mellado, 2015, p. 601). Servicejournalistiek stimuleert dit ook, maar houdt hierbij duidelijker de scheiding tussen de journalist en de burger. De journalist informeert en adviseert de burger over zaken die direct aansluiten op het dagelijks leven. Door daarnaast maatschappij-brede problematiek te individualiseren, stelt deze journalistieke rol de burger in staat om de maatschappij beter te begrijpen en waar nodig actie te ondernemen (Mellado, 2015, p. 606).

Tot slot combineert infotainment journalistiek het bieden van informatie met het bieden van entertainment. Deze journalistieke rol wordt vooral gedreven vanuit de markt, waarbij het publiek in tegenstelling tot bij de andere journalistieke rollen het best te omschrijven is als een toeschouwer in plaats van actief geïnformeerde deelnemer van de maatschappij (Mellado, 2015, p. 601). Waar de waakhond, de *loyal-facilitator* en de publieks- en servicejournalistiek de burger handvatten aanreiken om zelf een mening te vormen, hiernaar te handelen en zodoende een actieve democratie in stand te houden, ligt de focus van infotainment journalistiek op het vermaken van de toeschouwer. Dit gebeurt net zoals bij servicejournalistiek door het individualiseren van het nieuws, maar speelt hierbij meer in op emotie en nieuwscontent met een grote mate aan sensatie en schandalen (Mellado, 2015, p. 607). In tegenstelling tot kwaliteitskrant *De Volkskrant* past bij deze infotainment-rol de populaire krant *De Telegraaf*. Deze krant biedt in tegenstelling tot kranten zoals *De Volkskrant* nieuws waarin op hoge mate in wordt gespeeld op de emotie van de lezer. Dit gebeurt door middel van sensationele koppen en gepersonaliseerd nieuws.

2.2.2. Verandering in journalistieke rollen

De veranderingen in de journalistiek hebben impact op de relatie van de journalistiek met het publiek, de markt en politiek (Hanitzsch en Vos, 2017). De grenzen vervagen tussen commercie, journalistiek, producent en consument, waardoor ook de rol die de journalistiek heeft in de maatschappij verandert. Door onder andere Williams (2017) en Tameling (2015) wordt opgemerkt dat bepaalde traditionele rollen onder invloed van financiële problemen, commercialisering en opkomst van *online only* en sociale mediavormen minder vaak voorkomen of veranderen. Hanitzsch en Vos (2017) wijten dit aan de veranderende relatie met de markt, die zodanig verandert dat de relatie met het publiek en de politiek direct onder druk komen te staan. De groeiende invloed van de markt op de journalistiek veroorzaakt immers een spanning tussen twee concurrerende doelen van de journalistiek.

Het eerste doel is het kritisch onderzoek doen naar misstanden en het onafhankelijk informeren van de burger. Een tweede doel is het maken van winst om te kunnen blijven bestaan. De spanning tussen deze twee doelen wordt veroorzaakt door de vermindering van inkomsten uit advertenties, waardoor kosten drastisch moeten worden verlaagd door bijvoorbeeld het

verminderen van personeel (Williams, 2017). Er zijn minder middelen om de politiek en machthebbers te controleren en de professionele onafhankelijkheid van de journalistiek valt weg. Hierdoor kan de journalistiek minder betekenisvolle informatie bieden aan het publiek en komt hun taak als vierde stand in gevaar. Deze dreiging voor het verdwijnen van de rol van waakhond en de afname van populariteit van kwaliteitskranten die deze rol belichamen, zorgt voor een angst voor het verdwijnen van een goedwerkende democratie (Franklin, 2014, p. 482; Williams, 2017). Tegelijkertijd is er een tendens mogelijk dat juist de functies van de waakhond in de vorm van onderzoeksjournalistiek blijven bestaan bij traditionele media, nu de nieuwsfunctie bijna volledig door de online media is overgenomen. Daarnaast zijn er door de digitalisering en het internet meer mogelijkheden voor dataverzameling en -verwerking, wat onderzoeks- en datajournalistiek een nieuwe impuls geeft (Bakker, 2014).

Naast de relatie met de markt, veroorzaakt ook de komst van het internet een verandering in journalistieke rollen. Er is een grote opkomst van nieuwe digitale media zoals de *online only* media zoals *GeenStijl* en *de Correspondent*, maar ook sociale media zoals Twitter en Facebook. Deze mediavormen zijn publieksgericht en hebben als belangrijke nieuwswaarden een hoge mate aan sensatie, emotie, bekende personen en schandalen (Joye et al., 2016, p.8). De content in dit digitale medialandschap is veelal gratis en wordt in een continue stroom geproduceerd. Het publiek is hierbij een actieve deelnemer en is naast consument ook producent van content (Bakker, 2014; Deuze & Witschge, 2020). Voor de journalistiek betekent dit dat zij soortgelijke nieuwswaarden als de digitale en sociale media dient te hanteren. Sensatie en entertainment, zoals Schaaap en Pleijter (2012) mooi verwoorden, versmelten als het ware met informatie. Ook wordt van de journalisten verwacht op de nieuwe sociale platformen te publiceren. Bakker (2014) ziet hierbij de trend ontstaan dat het produceren van unieke content niet langer een kerntaak is van een groot deel van journalisten, maar dat de focus ligt op het cureren en bewerken van bestaande content en het stimuleren en modereren van discussies bij het publiek. Alhoewel dit lijkt te duiden op een teloorgang van traditionele journalistieke rollen en de kernwaarden van journalist, zijn journalisten volgens Bakker (2014) op een bepaalde wijze nog steeds een *gatekeeper* van het nieuws. Ondanks het feit dat iedereen in het digitale tijdperk op het internet zelf content kan creëren, is het de taak van de journalist om deze content te overzien en te modereren. Ook kunnen de publicaties die op sociale media ontstaan en de discussies die gevoerd worden door het publiek een nieuwe kracht vormen voor de journalistiek van nu (Bakker, 2014, p. 603). Hoe de journalistiek inspeelt op deze verandering in rollen met een aanpaste werkwijze, zal hieronder op ingegaan worden.

2.2.3. Werkwijze

Naast de journalistieke rollen verandert ook de werkwijze van journalisten die werkzaam zijn bij

offline traditionele journalistiek, die nieuwe strategieën dienen te ontwikkelen om ook in de onlinejournalistiek een krachtige positie te verkrijgen (Tameling, 2015, p. 10). Een van die strategieën is het implementeren van meer advertenties op nieuwswebsites en het gebruiken van *branded content* om de dalende reclame-inkomsten van de offline platformen te compenseren (Tameling, 2015, p. 12). Een andere strategie is mediaconvergentie, waarbij offline en online redacties zich samenvoegen en crossmediaal te werk gaan (Tameling, 2015, p. 19). Niet alleen verandert zo het soort nieuws wat wordt verslagen, maar ook de organisatie van nieuwsmedia redacties (Tameling & Broersma, 2012, p. 234). Deuze en Witschge (2020) zien op deze veranderende nieuwsredacties een meer individuele werksfeer ontstaan, wat sterk te maken heeft met de financiële omstandigheden van de journalistiek. Journalisten worden individuele ondernemers, werken door het schrappen van veel vaste contracten als freelancer en dienen zichzelf flexibel in te zetten. Door de combinatie van offline en online wordt van deze journalisten niet enkel meer verwacht dat zij om kunnen gaan met print, maar ook dat zij kennis hebben van andere functies, zoals het online publiceren en marketen van hun werk, het ontwerpen van een sterke lay-out voor hun verhaal of het bewerken van afbeeldingen (Deuze & Witschge, 2020, p. 50). Met de inzet van meer individuele journalisten en correspondenten en zo de uitbesteding van journalistiek werk, lijkt ook de traditionele werkvorm van de centrale *newsroom* te vervagen. Deze centrale redactie is niet meer de plek waar het nieuws wordt verzameld, geproduceerd en gepubliceerd, maar wordt vervangen door veldwerk (Deuze & Witschge, 2020). Deuze & Witschge (2020) benadrukken echter dat de traditionele *newsroom* niet helemaal verdwijnt, maar juist op sommige vlakken belangrijker is dan ooit. Het blijft de centrale plek waar freelancers en correspondenten samen komen. Het blijft de plek die de losse werknemers aan elkaar verbindt.

Naast de verandering in werkwijze door de transformatie van de traditionele *newsroom* en gescheiden redacties, dienen journalisten ook hun industriële logica en routine los te laten die zich richt op een massapubliek. Niet langer bedient de journalistiek immers een homogeen passief massapubliek, maar een actief gefragmenteerd publiek bestaande uit *producers* die zowel gebruikers als makers van media zijn (Deuze & Witschge, 2020; Tameling, 2015, p. 14). Deze gebruikers hebben niet alleen toegang tot media, maar ontwikkelen vergelijkbare vaardigheden die oorspronkelijk enkel door journalisten werden beheerst. De journalistiek wordt op die manier vloeiend en is het niet langer zo eindig en duidelijk als printjournalistiek (Deuze en Witschge, 2020, p. 46; Singer, 2008, p. 2).

Door bovengenoemde veranderingen in de journalistiek neemt de werkdruk onder journalisten toe (Tameling, 2015, p. 39). Door bezuinigingen zijn er minder journalisten in dienst die, met de continue stroom aan informatie die gemaakt wordt door professionals én *producers*, in korte tijd meer moeten produceren dan in het offline tijdperk. Het feit dat de journalisten hierbij

meer individueel te werk gaan en de grenzen tussen journalist, designer, uitgever en onderzoeker vervagen, draagt enkel bij aan de toename van de werkdruk. Van de journalist wordt gevraagd meer kennis te ontwikkelen en zelf als freelancer hun werk op de markt te brengen (Deuze & Witschge, 2020, p. 56). Dit kan zorgen voor onvrede onder journalisten, die door de groeiende werkdruk vrezen voor een afname van journalistieke kwaliteit.

2.3. Narrativiteit

Voor dit onderzoek is het van belang om in te gaan op narrativiteit. Beide series vertellen namelijk een verhaal, wat betekent dat ze een narratief bevatten. Een narratief is 'the representation of an event or a series of events' en bestaat zowel in fictie als non-fictie (Abbott, 2008, p. 13). Het is een manier waarop de mens de wereld om zich heen vormgeeft en begrijpt (Bordwell & Thompson, 2013, p. 354). Dit gebeurt door middel van een narratieve cyclus met personages en vertellers, ieder met eigen doelenstellingen en dilemma's (Wester & Weijers, 2006). In fictie heten de personen die in het verhaal voorkomen personages (Abbott, 2008). Personages zijn cruciaal voor het vormen van een narratief en het creëren van betrokkenheid bij de kijker (Bordwell & Thompson, 2013). Een narratief wordt namelijk voortgestuwd door veranderingen en gebeurtenissen die ontstaan door een aaneenschakeling van oorzaken en gevolgen (Bordwell & Thompson, 2013, p. 77). De personages zijn vaak degenen die deze gebeurtenissen veroorzaken en op de gevolgen reageren met dialogen en acties, wat hen een belangrijke rol geeft binnen het vormen van een narratief en het verbeelden van het thema en doel van de film (Bordwell & Thompson, 2013; Reich, 2017).

Om een spannend narratief te creëren hebben personages een eigen persoonlijkheid met bijbehorende normen en waarden, een achtergrondverhaal en een persoonlijk doel (Reich, 2017). Aan de hand van deze karaktereigenschappen is in de meeste narratieven onderscheid te maken tussen helden en antihelden, ook wel aangeduid met de termen protagonisten en antagonist. De protagonist is veelal de hoofdrolspeler in een narratief, die vooral positieve karaktereigenschappen heeft (Abbott, 2008). De kijker heeft empathie voor deze protagonist die streeft naar het bereiken van zijn of haar doel en tegenslagen overwint (Bernard, 2015). McNair (2010) stelt dat in de meeste films over journalistiek de journalisten met de journalistieke rol van waakhond vaak deze functie van protagonist vervullen. De waakhondjournalist wordt als held geportretteerd en McNair (2010, p. 59) noemt dit soort films dan ook *watchdog movies*. Door de journalistieke waakhond als held neer te zetten benadrukken de films het belang van de journalistiek en waarschuwen ze het publiek voor het gevaar van het verdwijnen van deze vorm van journalistiek (McNair, 2010).

Journalistieke films vestigen volgens McNair (2010) ook aandacht op het feit dat er een

machtsstrijd bestaat tussen journalistiek en andere instellingen, waarin informatie de ultieme vorm van macht is. Waar de waakhondjournalist hier als protagonist of held wordt geportretteerd, worden instellingen die deze functie dwarsbomen en journalisten die deze functie onjuist vervullen als antiheld en antagonist gezien. De antagonist staat in een narratief haaks tegenover de protagonist en vormt vaak een obstakel in het bereiken van het doel van de protagonist (Abbott, 2008). Hierbij kunnen de tegenstellingen tussen de protagonist en antagonist een bron van conflict vormen, wat een belangrijk onderdeel is voor het opbouwen van een spannend narratief (Abbott, 2008, p. 55; Bernard, 2015).

De hierboven omschreven theorie over personages is vooral toepasbaar op fictie, omdat in non-fictie geen sprake is van personages. Dit is een van de verschillen die aan te wijzen is tussen de narrativiteit van de fictieserie en documentaireserie die centraal staan in dit onderzoek. Er bestaan echter nog meer genreverschillen tussen deze twee series die van belang zijn om uiteen te zetten, waar hieronder verder op in wordt gegaan.

2.3.1. Genre

Tot slot is het voor dit onderzoek belangrijk om in te gaan op de genres documentaire en fictie en de beeldvorming hierin. Wat de twee genres gemeen hebben, is dat zij allebei een verhaal vertellen en dus een narratief bevatten. Documentaire en fictie zijn zodoende niet van elkaar te onderscheiden als narratief en niet narratief, omdat ook een documentaire een verhaal presenteert waardoor het publiek de wereld en hun eigen leven kan begrijpen (Bordwell & Thompson, 2013, p. 354).

Waarin deze twee genres wel van elkaar zijn te onderscheiden is de mate van nabijheid tot de werkelijkheid. Documentaires claimen dichter bij de werkelijkheid te staan dan fictie (Bondebjerg, 2015; Bordwell & Thompson, 2013). Een documentaire kan zo volgens Nichols (2017, p. 5) omschreven worden als worden als 'creative treatment of actuality'. Hierbij is het van belang om te benadrukken dat documentaires altijd over iets gaan uit de werkelijkheid. In tegenstelling tot fictie kunnen in een documentaire geen nieuwe, originele feiten worden bedacht, maar wordt er altijd voortgebouwd op de actualiteit (Nichols, 2017; Reich, 2017). Zo kunnen er geen dialogen of situaties worden gecreëerd die niet gebaseerd zijn op feiten, wat wel kan in fictie.

Alhoewel een documentaire dus dicht bij de werkelijkheid blijft en het imago heeft van feitelijk betrouwbaar, blijft ook dit genre een partijdig product van retorische en esthetische keuzes (Bondebjerg, 2015; Bordwell & Thompson, p. 352). De filmmaker bepaalt waar de camera staat, wat wel en niet in beeld komt en welk standpunt of welke mening aandacht krijgt. Voor dit onderzoek is het belangrijk dit verschil in gedachten te houden en de documentaireserie net zoals de fictieserie niet te behandelen als reflectie, maar als construct van de werkelijkheid (Hall, 1997).

Een ander verschil tussen fictie en documentaire zijn de mensen die in beeld worden gebracht. Een documentaire is gebonden aan het gebruik van werkelijk bestaande personen die zichzelf representeren. Hierbij is in tegenstelling tot fictie niet altijd sprake van een duidelijke protagonist en antagonist (Bernard, 2015). De documentaire dient dicht bij de werkelijkheid te blijven en mag bij gebrek aan een antiheld geen extra personage fabriceren die deze rol vervult (Bernard, 2015). Fictie heeft op die manier meer grip op het creëren van spanning in het narratief dan een documentaire.

Nichols (2017) benadrukt dat de in beeld gebrachte mensen in een documentaire wel een rol kunnen spelen: de rol van zichzelf in bijvoorbeeld de vorm van een professionele journalist. Door de aanwezigheid van de camera's kunnen zij bewust en onbewust bepaalde karaktereigenschappen vergroten of bepaald gedrag onderdrukken, waardoor zij net zo goed een rol spelen als acteurs in fictie (Nichols, 2017, p. 6). Fictie daarentegen maakt gebruik van personages, zoals hierboven eerder is omschreven. Deze personages bestaan niet in de werkelijkheid, maar kunnen wel verwijzen naar deze werkelijkheid of een actueel idee of thema symboliseren (Ehrlich, 2006, p. 502). Een personage kan deze ideeën of thema's belichamen in de keuzes die hij of zij maakt, de obstakels die zij moet overwinnen en de conflicten waarin zij in verwickeld raakt (Ehrlich, 2006). Zo kan de held in fictiefilms of -series symbool staan voor wat goed gaat in de maatschappij, waar de antagonist negatieve ideeën in een samenleving kan belichamen (Ehrlich, 2006, p. 503).

Wester en Weijers (2006) dragen bij aan deze benadering. Ook zij benadrukken dat personages in een televisiedrama vaak worden ingezet om maatschappelijke thema's te bespreken en uit te werken. Op deze manier kunnen kijkers door de handelingen en keuzes van de personages aan het denken worden gezet, zonder dat standpunten en perspectieven expliciet in een narratief hoeven worden genoemd (Wester & Weijers, 2006, p. 162). Door het ontbreken van vooraf bedachte personages is in een documentaire vaak minder sprake van een duidelijke belichaming. Wel kunnen de personen in een documentaire in hun rol van professionele journalist bepaalde normen en waarden benadrukken of maatschappelijke thema's aankaarten. Of hier sprake van is bij *The Fourth Estate* wordt verder in dit onderzoek geanalyseerd.

In het hierop volgende methodehoofdstuk zal naast het uiteenzetten van de gehanteerde onderzoeksmethode verder ingegaan worden op de benadering van Wester en Weijers (2006). Hierdoor vindt er een enige overlap plaats met de hierboven besproken theorie.

3. Methode

De representatie van de veranderingen in de journalistiek in *Press* en *The Fourth Estate* is onderzocht aan de hand van een kwalitatieve inhoudsanalyse. De inhoudsanalyse vond plaats aan de hand van verschillende kernconcepten die in het theoretisch kader zijn besproken. Het stappenplan voor de inhoudsanalyse is gebaseerd op de theorie van Schreier (2013), Boeije (2002) en Braun en Clarke (2006). De transcripten van de twee series zijn eerst los van elkaar gecodeerd, waarna deze coderingen met elkaar vergeleken zijn om eventuele patronen te kunnen vaststellen. De kwalitatieve inhoudsanalyse is aangevuld met een narratieve analyse die vooral is toegespitst op de personages en onderlinge verhoudingen in de series. Het analyseschema van Wester en Weijers (2012) vormt hiervoor de basis. Hiermee is geanalyseerd of de personages en verhaallijn specifieke thema's of discoursen belichamen.

3.1. Materiaal

De casus van dit onderzoek bestaat uit de Britse fictieserie *Press* van de BBC uit 2018 en de Amerikaanse documentaireserie *The Fourth Estate* gemaakt door Liz Garbus, eveneens uit 2018. *Press* is geselecteerd voor dit onderzoek omdat dit een recente fictieserie is die duidelijk twee verschillende journalistieke rollen in beeld brengt: enerzijds de traditionele waakhond rol en anderzijds de infotainment-rol. De rol van waakhond wordt belichaamd door de krantenredactie van *The Herald*. In de serie concurreert *The Herald* met de rivaliserende krant *The Post*, die in verhouding tot *The Herald* meer de infotainment-rol belichaamt. Deze kranten komen sterk overeen met de Britse kwaliteitskrant *The Guardian* en de meer op sensatie gerichte *The Sun*. De serie toont de werkzaamheden op beide redacties, de werkwijze, de dilemma's en de obstakels waar de personages mee te maken krijgen. Ook gaat de serie in op de privélevens van de hoofdpersonages en belicht hiermee hun achtergrond, drijfveren en persoonlijke doelen. Van *Press* is één seizoen beschikbaar, bestaande uit zes afleveringen van ongeveer een uur. De afleveringen zijn: 'Death Knock', 'Pure', 'Don't take my heart, don't break my heart', 'Magic', 'Two Worlds' en 'Resonance'. Deze afleveringen zijn beschikbaar op dvd.

Het tweede deel van de casus is de mini-documentaireserie *The Fourth Estate*. Deze serie bestaat uit vier afleveringen van ongeveer een uur tot anderhalf uur. De afleveringen zijn: 'The First 100 Days', 'The Trump Bump', 'American Carnage', en 'Matters of Fact' en zijn beschikbaar via dvd. De reden dat *The Fourth Estate* is geselecteerd voor dit onderzoek heeft allereerst te maken met het genre. In tegenstelling tot *Press* is *The Fourth Estate* een documentaireserie, wat betekent dat de serie dichter bij de realiteit claimt te staan dan fictieserie *Press* en hierdoor een potentieel ander

beeld schetst van het discours over journalistiek. Daarnaast verbreedt *The Fourth Estate* het onderzoek omdat het de journalistiek in een ander werelddeel in beeld brengt. Zes maanden lang volgt de documentaireserie de redactie van *The New York Times*, zowel op de New York-locatie als de locatie in Washington. De serie focust op de politieke verslaggeving over de verkiezing van Amerikaanse president Donald Trump en de eerste maanden van zijn presidentschap. Naast het volgen van de werkzaamheden op de redactie zoomt de serie in op enkele hoofdpersonen, zoals de uitvoerend redacteur Dean Baquet van *The Times*, hoofdredacteur van het Washington bureau Elisabeth Bumiller, enkele correspondenten en onderzoeksjournalisten. Net zoals *Press* belicht *The Fourth Estate* zowel de persoonlijke achtergrond, normen, waarden en persoonlijke doelen van de journalisten, als de dilemma's en obstakels waarmee zij op de werkvloer te maken krijgen. Het verschil tussen de twee series is dat *The Fourth Estate* zich meer richt op politieke verslaggeving en *Press* meer de nadruk legt op de verschillen tussen journalistieke rollen. De twee series vullen elkaar op die manier goed aan en vormen een geschikte casus voor het onderzoek.

Het is van belang om voor dit onderzoek kort in te gaan op de makers van de twee series. Hun achtergrond kan immers invloed hebben op welke perspectieven meer of minder worden belicht in de series. *Press* is van de BBC en is geschreven en deels geproduceerd door de Britse toneelschrijver en producent Mike Bartlett. Bartlett is zelf geen journalist en heeft geen journalistieke achtergrond, maar schreef diverse toneelstukken voor het theater en scenario's voor verschillende televisieseries en films (Lawson, 2018). Uit een interview met Bartlett blijkt dat zijn motivatie voor het maken van *Press* ligt in het feit dat hij ziet dat de journalistiek een grote impact heeft op het publiek en de samenleving, maar dat op de redacties zelf ook veel onrust gaande is (Lawson, 2018). *Press* zou moeten dienen als een kijkje achter de schermen, waar de BBC pas na groeiende ophef rondom journalistiek door bijvoorbeeld nepnieuws toekomst in zag. Voor Bartlett was het van groot belang om ondanks de linkse oriëntatie van de BBC en haar publiek zonder bestaande vooroordelen de serie te ontwikkelen. Bartlett hoopt dan ook dat beide kranten allebei even goed worden gerepresenteerd, met als kernboodschap van *Press* dat de maatschappij wellicht zonder fysieke krant kan blijven bestaan, maar dat feitelijk nieuws cruciaal is voor het goed functioneren van deze maatschappij (Lawson, 2018).

De maker van *The Fourth Estate* is filmmaker, regisseur en producent Liz Garbus. Garbus is net zoals Bartlett geen journalist, maar was in de verkiezingsperiode van de Verenigde Staten gefascineerd door de twittercommunicatie van *The New York Times* en Donald Trump. Garbus omschrijft in een interview dat ze opmerkte dat Trump de pers als zijn grootste concurrent ziet. Deze spanning was voor Garbus de reden voor het maken van *The Fourth Estate*: zij wilde de taferelen tussen *The Times* en Trump van zo dicht mogelijk meemaken van vastleggen (Nicolaou, 2018). Ook wilde ze tonen wat voor invloed de grote druk van de politiek heeft op het werk van de

journalisten (Rizzo, 2018). Garbus hoopt met de documentaire respect te creëren voor het werk van de journalisten en een realistisch beeld te geven van de harde omstandigheden waarin de journalisten in Amerika moeten werken (Nicolaou, 2018).

3.1.1. Personages

Om in de analyse dieper in te kunnen gaan op de personages en of zij discoursen of thema's belichamen, is het van belang om kort de hoofdpersonages van *Press* en de belangrijkste personen in *The Fourth Estate* te introduceren. Voor dit onderzoek zijn van *Press* vier hoofdpersonages uitgekozen om op in te zoomen, waarvan Holly Evans de eerste is. Holly is een hardwerkende adjunct nieuwsredacteur bij kwaliteitskrant *The Herald* met sterke principes en een passie voor onderzoeksjournalistiek. Ze is een single vrouw van in de dertig en woont in een appartement in Londen. Haar huisgenoot en tevens beste vriendin is recentelijk overleden, waardoor ze zich meer dan ooit stort op haar werk bij *The Herald*. Hoewel zij bureauredacteur is op de redactie van de krant, verlangt Holly ernaar terug om als journalist erop uit te gaan en zelf verhalen te schrijven.

Holly's hoofdredacteur en tegelijk het tweede hoofdpersonage in *Press* is Amina Chaudury. Amina is hoofdredacteur van kwaliteitskrant *The Herald*, is recentelijk gescheiden en heeft een kortstondige affaire met redacteur Peter Langly. Ondanks de onrust in haar privéleven is zij standvastig en een sterke, eerlijke hoofdredacteur die haar redactie in de onrustige tijden in goede banen weet te leiden. Hierbij heeft zij altijd het beste voor met de krant en hecht zij veel waarde aan het betrouwbare imago van *The Herald*.

Amina heeft nauw contact met het derde hoofdpersonage in *Press*: hoofdredacteur Duncan Allen van de concurrerende krant *The Post*. Duncan is een man van in de veertig en gefocust op zichzelf en zijn carrière, waardoor hij in scheiding ligt met zijn vrouw en zijn zoon hierin dreigt te verliezen. Op de redactie van populaire krant *The Post* houdt Duncan een sterke hiërarchie in stand, waarin hij de onverbiddelijke en vaak partijdige baas is. Duncan is gefocust op de concurrentie met *The Herald* en doet er alles aan om van zijn concurrent te winnen. Een van Duncan's werknemers is het laatste hoofdpersonage, genaamd Ed Washburn. Ed is een jonge journalist die net is aangenomen op de redactie van *The Post*. Hij is werkzaam bij *The Post* omdat hij niet is aangenomen bij *The Herald* en houdt dit zo lang mogelijk verborgen voor zijn ouders. Ed is bang om zijn ouders teleur te stellen, omdat zij linkse *Herald*-lezers met sterke vooroordelen over populaire krant *The Post*. Ed is desondanks gemotiveerd om goed werk te leveren en wil graag zijn baas Duncan tevreden houden, waardoor hij soms voorbijgaat aan zijn eigen normen en waarden. Hij woont tijdelijk in bij Holly Evans, wat voor problemen en dilemma's zorgt die het narratief voortstuwen.

The Fourth Estate heeft geen personages, maar volgt enkele personen in de documentaireserie. Uitvoerend redacteur van *The New York Times* Dean Baquet kan als hoofdpersoon en verteller gezien worden. Baquet wordt neergezet als het hart van *The Times* en wordt verder niet in zijn privéleven gevolgd. Daarnaast is Elisabeth Bumiller een belangrijk persoon in de serie. Bumiller is hoofdredacteur van *The Times* in Washington. Van Bumiller zien we in de serie meer privé zaken dan van Baquet, maar toch zien en horen we haar het meest op de redactie. Mark Mazzetti is correspondent op de Washington-redactie van Bumiller en behoort tot een speciaal onderzoeksteam dat onderzoek doet naar onder andere het Witte Huis.

Een andere belangrijke correspondent in de serie is Maggie Haberman. Haberman is net zoals Mazzetti correspondent op de Washington-redactie en is gespecialiseerd in het Witte Huis en Donald Trump. Van Haberman weten we dat ze een gezin heeft met jonge kinderen, die echter nooit in de serie worden getoond. Ook weten we van Haberman dat ze een sterke afkeer heeft voor de handelwijzen van Donald Trump. Tot slot is Jeremy Peters een belangrijk persoon in de serie. Peters is politiek verslaggever op de Washington-redactie en is in de serie vooral op pad om interviews af te nemen met conservatieve politici en hun aanhangers. Van Peters weten we dat hij gay is en dat hierdoor sommige onderwerpen die hij aansnijdt wanneer hij Republikeinen interviewt hem persoonlijk raken. Peters streeft er wel naar om iedereen zo eerlijk mogelijk te interviewen en in beeld te brengen.

3.2. Werkwijze

3.2.1. Thematische analyse

Het eerste deel van dit thesisonderzoek bestaat uit een thematische analyse van de series *Press* en *The Fourth Estate*, waarbij de focus ligt op de representatie van het discours over journalistiek in de series. Een kwalitatieve inhoudsanalyse is geschikt voor het analyseren van de series, omdat door middel van deze methode grote aantallen data systematisch en flexibel worden opgedeeld en vereenvoudigd (Schreier, 2013, p. 2). Door de data op te delen in verschillende categorieën wordt de data overzichtelijk en kan systematisch de betekenis van de data omschreven en geanalyseerd worden (Schreier, 2013).

De kwalitatieve inhoudsanalyse is de meest geschikte manier voor het doen van deze analyse. Met deze methode wordt immers in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek context verdiepend gewerkt, met de focus op het geven van een gedetailleerde beschrijving van het materiaal. Zowel impliciete en expliciete betekenissen komen aan de hand van deze methode aan het licht, waarmee het discours van journalistiek en het construct van de werkelijkheid tastbaar worden gemaakt. In tegenstelling tot kwantitatief onderzoek richt dit onderzoek zich dus niet op

het kwantificeren van data, maar op het identificeren en interpreteren van latente betekenissen (Schreier, 2013, p. 5).

De eerste stap in het proces was het volledig transcriberen van de twee series om zodoende het materiaal te creëren dat kon worden geanalyseerd. Hierbij zijn alle dialogen en eventueel handelingen van de personages uitgeschreven. Voor beide series is hierbij ook een overzicht gemaakt van de belangrijkste personages en hun functie binnen de redactie. De transcripten zijn terug te vinden in een aparte bijlage. Het overzicht van de personages is te zien in appendix C. De uiteindelijke transcripties bevatten veel verschillende onderwerpen. Om vat te krijgen op deze onderwerpen en eventuele patronen vast te stellen zijn de transcripten gecodeerd. De stappen van dit codeerproces worden in de volgende alinea's toegelicht.

De eerste stap in het codeerproces was het opdelen van de volledige data, de door Braun en Clarke (2006) genoemde data corpus, om tot een uiteindelijke data set te komen. De data set omvat alle data die uiteindelijk gebruikt worden in de analyse (Braun & Clarke, 2006, p. 79). Om tot de uiteindelijke data set te komen is de data corpus eerst globaal ingedeeld en geordend op een *concept-driven* manier. *Concept-driven* houdt in dat bij het analyseren van de data de theorie als basis wordt gebruikt. Hierbij is gewerkt vanuit de in de theorie genoemde kernconcepten over de veranderingen in de journalistiek, zoals journalistieke rollen en regulatieve regels (Schreier, 2013). Braun en Clarke (2006) noemen dit ook wel *theory-driven*. Voor een zo volledig mogelijke analyse stelt Schreier (2013) dat het van belang is om deze manier in combinatie met de meer inductieve *data-driven* methode te gebruiken. De *data-driven* manier houdt in dat de data, hier de transcripten, de basis vormen voor categorieën die worden opgesteld (Braun & Clarke, 2006). Voor dit onderzoek betekent dit dat naast de ordening van de data aan de hand van de kernconcepten, ook enkele categorieën zijn ontstaan door het zoeken naar herhaaldelijk terugkomende thema's en patronen (Tameling, 2015, p. 100). Bij het opbouwen van de categorieën is het van belang dat deze duidelijk verschillen, om te voorkomen dat delen van het materiaal onder meerdere categorieën past. Dit noemt Schreier (2013) *mutual exclusiveness*. Binnen de data set zijn *Press* en *The Fourth Estate* beschouwd als twee losse data-items. Dit betekent dat voor iedere serie bovenstaande stappen dus los van elkaar zijn uitgevoerd.

De tweede stap in het codeerproces was het open coderen van de data set. Dit houdt in dat binnen de categorieën die zijn ontstaan door de data corpus te ordenen op de *data-driven* en *concept-driven* manier, aan elk los *data-extract* een code is gegeven (Boeije, 2002). Hierbij is een *data-extract* een klein stukje data, zoals een quote uit *Press* of *The Fourth Estate* (Braun & Clarke, 2006). Het doel van open coderen is dat ieder *data-extract* een code krijgt die kort de kern van het stukje tekst omschrijft. Deze open codering was in de eerste instantie redelijk lang en is uiteindelijk vereenvoudigd naar enkele beschrijvende kernwoorden. Het doel van deze open codering is het

zetten van een eerste stap naar het vinden van patronen, die uiteindelijk als thema kunnen gaan fungeren (Boeije, 2002).

De volgende stap in het codeerproces was de axiale codering. Het doel van axiaal coderen is om het grote aantal open codes te reduceren en beter grip te krijgen op eventuele patronen in de data (Boeije, 2002). Door de open codes met elkaar te vergelijken bleek dat een aantal codes relevanter waren dan andere codes. Sommige codes kwamen daarnaast sterk met elkaar overeen, waardoor deze samengevoegd konden worden. Andere codes bleken minder van belang en konden worden weggelaten of veranderd worden in sub-codes. Op die manier zijn alle codes die binnen de categorie 'Crisis' die betrekking hadden op geldtekort met elkaar samengevoegd tot één centrale code, net zoals alle codes binnen de categorie 'Vooroordelen en verwijten' die iets zeggen over een vooroordeel over de populaire krant. Een voorbeeld van de codeboom met axiale codes en bijbehorende voorbeeldquotes is te vinden appendix B.

De axiale codes zijn tot slot geanalyseerd en geclusterd tot hoofdthema's. In deze selectieve codeerfase zijn uiteindelijk vier thema's opgesteld, terug te zien in appendix A. Deze thema's zijn zowel natuurlijk ontstaan uit de data, als gevormd met het oog op de onderzoeksvragen van dit thesisonderzoek (Braun & Clarke, 2006, p. 80). Het eerste thema is Tweestrijd, gevormd uit de axiale codes over de eigenschappen van de twee type kranten, aangevuld met de vooroordelen en verwijten over deze kranten. Dit thema is belangrijk voor het beantwoorden van de deelvraag: 'Hoe duidelijk en herkenbaar zijn journalistieke rollen te onderscheiden?'. Het tweede thema is Routine, ontstaan uit de axiale codes over de constitutieve en regulatieve regels, aangevuld met codes over ethiek. Dit thema valt niet specifiek onder een deelvraag, maar schetst het algemene beeld over wat journalistiek is volgens de twee series. Het volgende thema is Crisis, gevormd uit codes die veranderingen in de journalistiek omschrijven, zoals de verdwijning van de geprinte krant en digitalisering. Dit thema is belangrijk voor het beantwoorden van twee deelvragen: 'Op welke manier benadrukken de series een gevoel van crisis of juist niet?' en 'Welke rol speelt digitalisering in de series?' Tot slot is Spanning het vierde thema, gevormd uit de axiale codes die betrekking hebben op de relatie van journalistiek tot andere velden. Dit thema is van belang bij het beantwoorden van de deelvraag: 'In welke spanningsvelden bevindt de journalistiek zich volgens de series en hoe wordt dit verbeeld?'

3.2.2. *Narratieve analyse*

Het tweede deel van het onderzoek bestaat uit een narratieve analyse van *Press* en *The Fourth Estate*. De narratieve analyse is een toevoeging aan de hierboven beschreven thema's uit het eerste deel van de kwalitatieve analyse. Waar de codering van de series aangeeft welke hoofdonderwerpen behandeld worden in de series, welke onderwerpen ontbreken en of hier

patronen in te vinden zijn, wordt met de narratieve analyse dieper ingegaan op de manier waarop deze hoofdonderwerpen worden behandeld in de series. Hiermee is de analyse van het algemene journalistieke discours verdiept en ga ik in op de personages die specifieke discoursen kunnen belichamen. Zoals Brian McNair (2010) aangeeft in zijn onderzoek naar de representatie van journalisten in films, worden filmmakers namelijk net zo goed als het publiek beïnvloed door de heersende opvattingen in de maatschappij waarin zijn leven. In die zin is de manier waarop journalisten zijn afgebeeld in films terug te herleiden naar de manier waarop over deze beroepsgroep algemeen gedacht wordt (Gerbner, 1998; McNair, 2010).

De narratieve analyse is gebaseerd op het analyseschema van Wester en Weijers (2006). Hierin wordt gefocust op de verschillende onderdelen van een narratief waarin een impliciete boodschap ingebed kan zijn. In het analyseschema wordt onderscheid gemaakt tussen vier onderdelen: personages, handelingseenheden, verhaallijn en culturele categorieën. De focus in dit thesisonderzoek ligt vooral op de personages in de twee series, wat hun doelen, obstakels en conflicten zijn en hoe ze daarmee omgaan. Om diep in te kunnen gaan op de culturele interpretatie van een narratief hanteren Wester en Weijers (2006) de vier niveaus van het boodschapsysteem van de televisie van Gerbner (1969).

Het eerste niveau *existence* gaat in op het manifeste verhaal: wie de hoofdpersonages zijn, wat hun persoonlijke karakters inhouden en wat de hoofdlijn is in het verhaal. Daarna volgt het *priorities* niveau, waarin de keuzes en doelstellingen van de hoofdpersonages aan bod komen. De keuzes waarvoor zij komen te staan behoren tot de handelingseenheden waaruit een narratieve cyclus is opgebouwd (Wester & Weijers, 2006). De personages in zowel *Press* als *The Fourth Estate* worden namelijk continu geconfronteerd met problemen of gebeurtenissen, waarna zij voor een keuzesituatie komen te staan. Dit betreft bijvoorbeeld de keuze over het wel of niet publiceren van een artikel in de krant. De keuzes die de personages maken geven een nieuwe impuls aan het verhaal, waarna deze cyclus van probleem, keuze en gevolg zich herhaalt en zo een narratieve cyclus vormt (Wester & Weijers, 2006, p. 163). Daarnaast zeggen deze keuzes iets over journalistieke normen en waarden, oftewel de eerdergenoemde regulatieve regels (Ryfe, 2017).

Na deze manifeste analyse wordt ingegaan op impliciete betekenissen. De betekenis van de bovengenoemde keuzes komen dan ook aan bod in het derde niveau: *values*. Een personage en de keuzes waar hij of zij voor komt te staan en de manier waarop deze keuze wordt gemaakt, kan immers een grotere probleemstelling of groter thema symboliseren. Erlich (2006, p. 502) benadrukt dan ook dat series en films culturele normen en waarden in zich dragen, die worden belichaamd door de personages: “[Genre movies] are typically structured around conflicts between characters who represent competing cultural values.” Dit is de reden dat in dit thesisonderzoek ook wordt ingegaan op de culturele categorieën, normen en waarden die zijn ingebed in de acties van

de personages (Wester en Weijers, 2006). Tot slot volgt het vierde niveau *relationships*. Hierbij worden de doelstellingen van de personages met elkaar in verband gebracht, met de focus op tegenstellingen die worden gethematiseerd. Door alle ontwikkelingen in het verhaal met elkaar in verband te brengen komt de analyse zo uit op de moraal van het verhaal. (Wester & Weijers, 2006).

De combinatie van de codering uit de kwalitatieve analyse en de uitkomsten van de narratieve analyse zorgen uiteindelijk voor een compleet beeld van de representatie van de veranderingen in de journalistiek in *Press* en *The Fourth Estate*. Zowel is geanalyseerd welke latente betekenissen en onderwerpen van de journalistiek aan bod komen in de twee series, aangevuld met de manifeste analyse van hoe deze representatie tot stand komt: welke personages een kern rol spelen, welke machtsstructuren te herkennen zijn en welke aspecten als obstakels voor de journalistiek door de twee series worden gepresenteerd. In het onderzoek is geen tot weinig aandacht besteed aan de visuele beeldvorming van de series, omdat dit het onderzoek te breed maakt. Wel is er in het theoretisch kader aandacht besteed aan de filmische genreverschillen tussen de twee series. Het verschil tussen de genres fictie en documentaire zijn bij de uiteindelijke analyse ingezet om eventuele verschillen tussen de series te kunnen verklaren.

4. Resultaten

4.1. Thema 1: Tweestrijd

Het eerste thema wat uit de thematische analyse van de data is gedestilleerd is Tweestrijd. Dit thema bestaat uit de axiale codes die de eigenschappen, verwijten en vooroordelen over populaire kranten en kwaliteitskranten omschrijven. De axiale codes die onder dit thema vallen duiden op een groot verschil tussen de eigenschappen en journalistieke rollen van de kranten. In *Press* wordt de populaire krant *The Post* namelijk vooral met negatieve eigenschappen gepresenteerd, tegenover een positief omschreven kwaliteitskrant. In *The Fourth Estate* is deze tweedeling minder duidelijk en worden vooral eigenschappen omschreven van de kwaliteitskrant *The New York Times* zonder daar een directe, contrasterende concurrent tegenover te plaatsen. Op het gebied van vooroordelen en verwijten zijn er veel negatieve geluiden over *The New York Times* te vinden, tegenover een klein aantal vooroordelen over populaire kranten, aangeduid met de Engelse term *tabloid*. De omschrijving van dit thema zal daarom beginnen met het uitzetten van de eigenschappen van de twee type kranten, waarna wordt ingegaan op de verwijten en vooroordelen.

Het verschil tussen de twee type twee kranten wordt het duidelijkst wanneer alle data-items die handelingen en uitspraken van journalisten bevatten met elkaar worden vergeleken. De meest voorkomende omschrijvingen van de kwaliteitskrant zijn deugdzaam, respectvol, ethisch, onafhankelijk, betrouwbaar en handelend in publiek belang als *fourth estate*. Zowel *The Herald in Press* als *The New York Times* in *The Fourth Estate* houden zich bezig met onafhankelijk, eerlijk onderzoek, zoals hoofdredacteur van *The New York Times* in aflevering 1 van *The Fourth Estate* zegt: “Independent honest inquiry. That to me is what we stand for.” De rollen van de kwaliteitskranten in beide series zijn op die manier het best te omschrijven als waakhond, omdat zij zich bezighouden met het onderzoeken van eventuele misstanden in de maatschappij en het op de hoogte brengen van de burger.

Haaks tegenover de omschrijving van de kwaliteitskranten staan de omschrijvingen van de populaire krant, die vooral afkomstig zijn van *Press*. De kernwoorden die bij dit type krant horen zijn partijdig, sluw, respectloos en onethisch, geïllustreerd met een citaat uit aflevering 4 van *Press*: “[Amina]: Against every piece of journalistic ethics. I saw your first edition, you ran something else. [Duncan]: Yeah, we changed our minds. What's the problem?” De krant volgt niet de journalistieke regels en hanteert nieuwswaarden die behoren tot de infotainment-rol. De krant richt zich namelijk op verhalen met een grote mate aan schandalen, celebrities, personalisering en emotie voor de ‘gewone’ burger: “We protect the NHS, the poor, the voiceless, but we do it through the most

outrageous storytelling in the world, not statistics. And people love us.” (Press, 4). Hierbij gaat de hoofdredacteur Duncan over lijken: “I want everything. Family, what he likes, where he goes. He wants a bailout? I'd bet his whole life is a bailout. Look at him, he looks like a drinker. Find out what pub he goes to. Dirt, OK?” (Press, aflevering 2).

Aanvullend op *Press* worden ook door medewerkers van *The New York Times* in *The Fourth Estate* enkele uitspraken gedaan over populaire kranten en over concurrent *The Washington Post*. Deze uitspraken vallen echter meer onder vooroordelen en verwijten dan onder concreet omschreven eigenschappen. De uitspraken van *The Times* over populaire kranten worden dan ook in de volgende alinea's los besproken.

4.1.1. Vooroordelen en verwijten

Naast concrete eigenschappen die door de kranten zelf worden genoemd, is er ook sprake van een groot aantal vooroordelen en verwijten in de series. Deze vooroordelen en verwijten zijn vooral afkomstig van journalisten, redacteurs en andere medewerkers op de redactie die opmerkingen maken over de concurrent. Een concreet voorbeeld hiervan is te herkennen in aflevering 1 van *Press*: “I know the Herald, you think you're a prize-winning, crusading, liberal lefty paper, exposing hypocrisy and corruption.” In dit citaat wordt kwaliteitskrant *The Herald* verweten een hoge dunk van zichzelf te hebben, omdat zij zichzelf ziet als baanbrekende, prijswinnende, liberale krant die strijdt tegen corruptie. Terwijl het strijden tegen corruptie door *The Herald* gezien wordt als een nobele daad, verwijt hoofdredacteur van populaire krant *The Post* dat deze daad weinig nut heeft: “Because while you try to hold up a mirror to expose small hypocrisies around the edges of a world that doesn't really exist, we influence the outcome of elections.” (Press, 1).

De verwijten aan de kwaliteitskrant zijn in *Press* vooral afkomstig van concurrerende populaire krant *The Post*, wat ervoor zorgt dat de verwijten en vooroordelen over de kwaliteitskrant vooral negatief zijn. Er zijn wel enkele positieve geluiden te herkennen, zoals in aflevering 4. Hier wordt vol lof gesproken over een journalist van de kwaliteitskrant: “I wanted someone incorruptible. Who drives to the heart of the story and says it like it is. Who people respect. Who won't pull punches. I have to say, so far, so good.” Ook komt de eerlijke, respectabele aard van kwaliteitskrant *The Herald* indirect naar voren in een citaat van een werknemer van populaire krant *The Post*: “My parents are left wing, Herald readers. Both university lecturers. They hate the Post. Mum says it's sexist, racist trash. This is the worst thing I could be doing.” (Press, 2). Met dit citaat wordt enkel door het opnoemen van slechte eigenschappen van *The Post* impliciet *The Herald* geprezen.

In *The Fourth Estate* zijn de meeste verwijten aan kwaliteitskrant *The New York Times* niet van een concurrent afkomstig, maar van politieke tegenstanders van de krant. *The Times* is links en

liberaal en krijgt veel kritiek van rechtse conservatieven, met als grootste criticus president Donald Trump. De krant wordt door deze conservatieven beschuldigd van het verspreiden van nepnieuws en propaganda, het niet spreken van de waarheid en het verdraaien van feiten, vooral als het gaat om politiek nieuws. *The Times* zou net zoals de meeste grote nieuwsmedia te veel links georiënteerd zijn en de stem van de 'gewone' burger negeren, zoals het volgende citaat uit aflevering 3 illustreert: "We the people have had it with your narratives, your propaganda, your fake news, and we've had it with your pretentious tone-deaf assertion that you are in any way truth of fact-based journalism." Tegelijkertijd krijgt *The New York Times* ook kritiek uit de linkse hoek voor het niet kritisch genoeg zijn in interviews met de president zoals in het volgend citaat uit aflevering 4 naar voren komt: "There was criticism afterwards from the left that I hadn't stopped him and held him accountable and fact-checked him along the way." Juist het feit dat *The Times* iedereen zo normaal mogelijk probeert te behandelen en de president zodoende niet openlijk voor gek verklaart, wordt door de journalisten van *The Times* als kracht gezien. Hiermee onderscheiden ze zich, zoals ze zelf claimen, van hun concurrent *The Washington Post* die het nieuws op een meer sensationele manier verslaat.

Dit brengt mij bij de verwijten aan populaire kranten. Alhoewel deze verwijten in *The Fourth Estate* niet zo expliciet naar voren komen als in *Press*, worden er in de serie enkele uitspraken gedaan waarin vooroordelen over populaire kranten te herkennen zijn. Uit deze uitspraken is op te merken dat *The New York Times* zichzelf ziet als het tegenovergestelde van populaire sensatiekranten en een lichtelijke afkeer heeft voor dit soort kranten. Dit is allereerst op te maken uit het volgende citaat uit aflevering 2, waarin *The Times* hoofdredacteur Elisabeth Bumiller afkeurend reageert op een te sensationele krantenkop: "Oh God, look at that headline. It's so, tabloidy." Daarnaast geeft een van de medewerkers van *The Times*, Witte Huis correspondent Maggie Haberman, aan veertien jaar bij een populaire krant te hebben gewerkt. Hoe haar ervaring in het volgende citaat uit aflevering 2 wordt beschreven zegt indirect veel over hoe *The Times* zichzelf in verhouding tot populaire kranten ziet: "I think Maggie Haberman understands Donald Trump's world, but she also understands ours. Sort of a tabloid reporter with New York Times roots." Uit dit citaat blijkt dat *The Times* onderscheid maakt tussen twee werelden: enerzijds hun goede wereld van kwaliteitsjournalistiek die zich bezighoudt met feiten, anderzijds de wereld van populaire journalistiek die zich bezighoudt met het controversiële leven van celebrities en politici.

In *Press* zijn de vooroordelen over en verwijten aan populaire kranten explicieter dan in *The Fourth Estate*. Net zoals de verwijten aan *The Herald* zijn de verwijten aan *The Post* afkomstig van concurrerende journalisten die negatief spreken over de krant. Zo wordt in aflevering 1 *The Post* als volgt omschreven: "The Post is sexist, sensationalist, and doesn't check its facts." (*Press*, 1). De krant wordt daarnaast verweten een pestkop te zijn met dubbele standaarden. Hoofdredacteur

Duncan van *The Post* krijgt hierbij het verwijt dat hij koste wat het kost nieuwsfeiten verzamelt en volledige transparantie van bronnen eist, terwijl hij over zichzelf niet te veel wil vrijgeven: “Do you want the truth? Full transparency, until it's about you.” (Press, 1). Ook zou de kwaliteitskrant zich niet richten op feiten, maar vooral op geruchten en roddels. Dit wordt benadrukt in het volgende citaat uit aflevering 2: “If I worked at The Post, I'd lie too.”

4.1.2. Belichaming

Voor in *Press* is te zien dat de eigenschappen van de twee kranten worden belichaamd door enkele personages. In de serie worden de eigenschappen van populaire krant *The Post* versterkt door hoofdredacteur Duncan Allen, die de belichaming vormt van deze krant. Duncan benadrukt de sluwe eigenschappen van de krant in de manier waarop hij handelt op de redactie van *The Post*, maar ook in zijn privéleven. In zowel zijn carrière als privéleven zijn alle keuzes die hij maakt gericht op het behalen van succes. Om dit succes te behalen komt Duncan voor verschillende keuzes te staan, waarbij hij altijd ervoor kiest om op slinkse wijze dit succes te behalen. In zijn privéleven is het succes dat hij wil behalen het creëren en behouden van een goede band met zijn zoon. Het middel wat hij hiervoor inzet is een onderhandse promotiedeal met zijn baas, waardoor hij advocaten kan betalen om de plannen van zijn ex-vrouw te dwarsbomen.

Op het gebied van carrière is op het *priorities* niveau het doel van Duncan het verslaan van concurrent *The Herald*. Alhoewel hij op zijn eigen redactie een sterke hiërarchie handhaaft, krijgt Duncan tegenspraak van twee externe personages die de kwaliteitskrant belichamen: Holly en Amina. Op het *values* en *relationships* niveau representeren deze personages normen en waarden die haaks tegenover die van Duncan staan en vormen zo een obstakel voor hem. Duncan blijft echter gefocust op winnen, zowel privé als zakelijk. Alle middelen die hij hiervoor inzet zijn een uitvergroting van de eigenschappen van *The Post*. Zo verdraait hij feiten, focust op schandalen en behaalt succes over de rug van andere personen. Aan het eind van *Press* heeft Duncan weliswaar zijn doel bereikt, maar de serie toont dat hij hierbij zijn obstakels niet volledig heeft overwonnen. Zo hebben al zijn geliefden hem in de steek gelaten en blijven Amina en Holly bij *The Herald* strijden tegen de *The Post*.

In *The Fourth Estate* worden vooral eigenschappen van de kwaliteitskrant gepresenteerd en minder van de populaire krant. In de serie is er echter niet één specifiek persoon die deze eigenschappen volledig belichaamt in zowel het privéleven als diens carrière. Dit komt door het feit dat in *The Fourth Estate* vooral in wordt gegaan op het leven op de werkvloer en de persoonlijke drijfveren en achtergrond van de personen niet uitgebreid in beeld worden gebracht. De personen die op de werkvloer de meeste uitspraken doen over de werkwijze van kwaliteitskrant *The Times* zijn hoofdredacteur Dean Baquet en correspondent Mark Mazzetti. Op het *priorities* niveau van de

analyse is te zien dat in de vorm van een voice-over zij de problemen en obstakels bespreken die zij tegenkomen bij het streven naar hun algemene en gezamenlijke doel: het produceren van waardevolle, eerlijke onderzoeksjournalistiek. Omdat zij echter algemene eigenschappen opsommen en deze eigenschappen niet volledig zijn verweven met hun privéleven, is er niet zoals in *Press* te spreken van een volledige belichaming.

4.2. Thema 2: Routine

Het volgende thema is Routine, wat een sterk aanwezig thema is in zowel *Press* als *The Fourth Estate*. Onder dit thema vallen axiale codes die betrekking hebben op journalistieke routine, zoals constitutieve en regulatieve regels die journalisten dienen te volgen. Ook behoren tot dit thema opvattingen over ethiek in journalistiek.

4.2.1. Constitutieve en regulatieve regels

Een van de meest benadrukte regels in zowel *The Fourth Estate* als *Press* is dat een journalist zo transparant en onpartijdig dient te zijn bij het rapporteren over gebeurtenissen. Waarheid is hierbij een term die bij alle krantenredacties in beide series centraal staat. Alle nieuwsartikelen die gepubliceerd worden moeten waar zijn en moeten zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid liggen. Pas als een journalist er volledig zeker van is dat een nieuwsartikel op feiten is gebaseerd kan deze gepubliceerd worden, zoals in aflevering 3 van *Press* wordt geïllustreerd: "We can't run this unless we're absolutely sure." Correct en accuraat zijn is extra van belang wanneer een artikel grote uitspraken doet over machthebbende instituties of beschuldigingen uit over personen: "You want to make sure you're being really aggressive and really fair because you have truth and people's lives in your hand." (*The Fourth Estate*, 4). In dit geval benadrukken zowel *Press* als *The Fourth Estate* dat, voordat een dergelijk artikel wordt gepubliceerd, het subject van het nieuwsartikel de kans moet krijgen om commentaar te geven. Wanneer het subject echter niet reageert of geen commentaar wil geven, mag het artikel toch gepubliceerd worden. Ook benadrukken de series dat in principe geen wetten overtreden mogen worden bij het publiceren van een nieuwsartikel en het doel van de publicatie altijd terug te herleiden moet zijn naar publiek belang.

Een ander belangrijk onderdeel van journalistieke routine dat in beide series veel aandacht krijgt is het belang van bronnen. Bronnen kunnen zowel beelden als teksten zijn die informatie bevatten, maar zijn in de twee series vooral personen die informatie toespelen aan een journalist. Dit kunnen zowel bewuste informanten of spionnen zijn die een langdurige vertrouwensband hebben met journalisten, als toevallige bijstanders of getuigen van een gebeurtenis. Dit soort bronnen zijn noodzakelijk voor een journalist om te gebruiken omdat deze bronnen de informatie

in een artikel onderbouwen en bewijzen. Het volgende citaat uit aflevering 2 van *Press* illustreert dit, waarin Holly de correctheid van haar artikel beargumenteert aan de hand van het feit dat alle woorden die in haar artikel zijn gebruikt afkomstig zijn van bronnen: “It was all from sources. Every word I used, misogynist, bully. I wasn't just making it up, it was all from people you've worked with.” Uit dit citaat blijkt ook dat het zelf fabriceren van quotes tegen de journalistieke regels in gaat.

Uit zowel *The Fourth Estate* als *Press* blijkt dat hoe meer bronnen een journalist aanhaalt, hoe sterker het nieuwsartikel wordt. Hierbij geldt echter wel dat de bron betrouwbaar moet zijn. Zo mogen bronnen, zoals in *Press* wordt omschreven, geen onbegeleide kinderen zijn aangezien zij sterk beïnvloed kunnen worden door vertalers of interviewers. Journalisten van *The Times* in *The Fourth Estate* voegen hieraan toe dat de betrouwbaarheid van de bron ook afhangt van het vertrouwen tussen de journalist en de bron. Deze vertrouwensband is cruciaal en heeft tijd nodig om zich te ontwikkelen: “Source relationships are like any human relationships. Trust is built over time and it can be lost easily.” (*The Fourth Estate*, 1). In deze relatie is ook de regel van off-the-record-informatie van belang. In dit geval mag de verstrekte informatie van de bron niet worden gepubliceerd of enkel worden gepubliceerd zonder het expliciet noemen van de bron: “Off the record, don't use my name.” (*Press*, 3).

Wat in *Press* sterker naar voren komt dan in *The Fourth Estate* is dat sommige journalisten zich niet aan de journalistieke regels houden. Een van de werknemers bij *The Herald* blijkt bijvoorbeeld verhalen te veel naar zijn eigen hand te zetten. Hij claimt in aflevering 3 het volgende: “We decide what to emphasise in what we write, what to put in, what to leave out, with the sole intention of making whatever point the story intends, of conjuring not just the facts – but what it feels like.” Uit de reactie van hoofdredacteur Amina blijkt dat het niet acceptabel is dat een journalist op een dergelijke subjectieve wijze een nieuwsartikel schrijft. Lezers van *The Herald* vertrouwen er volgens Amina immers op dat de artikelen waar zijn, zonder dat bepaalde feiten benadrukt of weggelaten worden puur voor het overbrengen van een bepaald gevoel: “All we have left is trust. If people want rumour or opinion, they can get that anywhere. It is the most important thing.” (*Press*, 3). Het is hierbij belangrijk om te noemen dat *The Herald* als kwaliteitskrant meer waarde lijkt te hechten aan de journalistieke regels dan populaire krant *The Post*, wat verder omschreven zal worden in de volgende alinea's over ethiek.

4.2.2. Ethiek

Naast concrete regulatieve en constitutionele regels over de werkwijze van journalisten, worden vooral in *Press* uitspraken gedaan die iets zeggen over de ethiek van journalisten. Deze uitspraken zijn voor een groot deel terug te herleiden naar journalist Ed Washburn, die de belichaming is van

ethiek binnen dit thema. Ed zit namelijk in een tweestrijd. Enerzijds wil hij een eervolle, respectabele journalist zijn bij een krant zoals *The Herald*, anderzijds probeert hij het beste ervan te maken bij de krant waar hij is aangenomen: *The Post*. De serie laat op het *priorities* niveau zien dat Ed tijdens zijn tijd bij *The Post* zijn eigen grenzen steeds verder verlegt door bepaalde keuzes die hij maakt. Zoals in het thema Tweestrijd uiteen is gezet heeft *The Post* namelijk een andere opvatting over wat nieuws is en welke regels er gevolgd moeten worden om tot de publicatie van dit nieuws te komen. Waar jonge journalist Ed in het begin van *Press* nog moeite heeft met deze aanpak, lijkt hij gedurende de serie zijn eigen ethische waarden weg te wuiven. De reden dat hij zijn eigen waarden naar de achtergrond lijkt te verplaatsen, is omdat hij graag een succesvolle journalist wil zijn en dit bij *The Post* enkel kan lukken wanneer hij handelt op een manier die past bij deze krant. Op de momenten dat hij voor een ethische keuze komt te staan weegt Ed dan ook zijn persoonlijke succes af tegen zijn ethische waarden, waarbij tot aan de laatste scène van *Press* zijn persoonlijke succes de overhand heeft. Voorbeelden hiervan zijn het publiceren van een ontmaskerend artikel gebaseerd op een illegaal opgenomen gesprek, het disrespectvol behandelen van bronnen en het stelen van aantekeningen voor een nieuwsscoop, allemaal om gewaardeerd te worden op de redactie van *The Post*.

De tweestrijd van Ed wordt tastbaar gemaakt door zijn relatie met tegenspeler Holly, die de traditionele journalistieke regels en ethiek belichaamt. Holly houdt Ed een spiegel voor, probeert hem duidelijk te maken dat hij zelf zijn keuzes in de hand heeft en zijn acties niet passen bij de traditionele journalistieke regels en ethiek. Holly benadrukt bijvoorbeeld dat het stelen van de aantekeningen een bewuste sluwe keuze was van Ed. Ed motiveert dit vervolgens door te claimen dat iedere journalist dit zou doen: "I'm a journalist. You would have done the same." (*Press*, 4). Holly houdt voet bij stuk: "You know I wouldn't," en speelt hiermee in op het feit dat Ed diep van binnen weet dat zijn acties niet acceptabel zijn (*Press*, 4). Holly blijft Ed gedurende de serie stimuleren om te reflecteren op zijn acties en keuzes, maar het is een ander, jonger personage dat uiteindelijk de innerlijke strijd van Ed beëindigt. Deze leeftijdsgenoot Leona is de belichaming van Ed's doel: het starten van een carrière als eervolle, betrouwbare journalist bij *The Herald*. Zij benadrukt dat met zijn sluwe gedrag hij nooit een van hen zal worden, wat Ed uiteindelijk de laatste zet geeft tot zijn ontslag bij *The Post*.

In tegenstelling tot *Press* is in *The Fourth Estate* opnieuw niet een specifiek personage aan te wijzen die een volledige belichaming is van de journalistieke routine en ethiek. Wel kan de algehele redactie van *The Times* gezien worden als belichaming hiervan. Alle redacteurs, journalisten en correspondenten werken volgens de regulatieve en constitutieve regels, waarbij ieder persoon in de serie aan bod komt om de nadruk op een bepaalde regel te leggen. Zo legt correspondent Matthew Rosenberg de nadruk op de off-the-record regel, Mark Mazzetti op het

belang van bronnen en Elisabeth Bumiller op het belang van accuraatheid in artikelen. Ook wanneer een regel gebroken wordt handelt de redactie als een eenheid. Dit is te zien wanneer correspondent Glenn Thrush te veel zijn persoonlijke mening laat doorschemeren in twitterberichten en wanneer hij wordt aangeklaagd voor seksuele intimidatie. De redactie reageert hierop als eenheid en onderneemt actie na uitgebreid overleg, waarbij gehandeld wordt volgens de journalistieke regels en eerlijkheid en betrouwbaarheid centraal staan. Zij rapporteren over de misstand, ondanks het feit dat het eventueel *The Times* kan schaden. Op die manier belichaamt de volledige redactie de journalistieke routine en ethiek van de rol van waakhond.

4.3. Thema 3: Crisis

Het volgende thema is Crisis. Zoals de titel suggereert is dit thema ontstaan door het samenvoegen van axiale codes die een gevoel van crisis beschrijven. Dit gevoel van crisis is ingebed in verschillende veranderingen in de journalistiek, de oorzaken en gevolgen hiervan en de gevoelens van de journalisten die hierbij komen kijken. Hierbij wordt de term 'crisis' niet of nauwelijks in de series genoemd, maar wordt wel indirect op een crisis gewezen in uitspraken zoals: "The Herald won't exist in two years' time", "We are losing a million a week" en "The fourth estate is under attack" (Press, 2 & 4; The Fourth Estate, 1). Wat in beide series de rode draad is bij het gevoel van crisis is geldgebrek bij kwaliteitskranten. De oorzaak voor dit geldgebrek is zowel in *The Fourth Estate* als *Press* de afname van verkoopcijfers van de geprinte, fysieke krant.

Een van de gevolgen van het geldgebrek die in beide series wordt genoemd is de vermindering van kwalitatief hoogstaande onderzoeksjournalistiek. Hoofdredacteur van *The New York Times* benadrukt dat dit soort journalistiek duur is en daarom door steeds minder instituties kan worden uitgevoerd: "The number of institutions that can do this is shrinking, unfortunately. It's really expensive." (The Fourth Estate, 1). Ook in *Press* komt ditzelfde probleem concreet aan bod: "I'm one of only three investigative reporters left at my paper. I'm under huge pressure." (Press, 1). Het geldgebrek zorgt daarnaast ook voor een tekort aan middelen om de rol van waakhond te kunnen blijven vervullen. Om machtige personen en instanties in de maatschappij te kunnen onderzoeken en aan te klagen zijn immers, naast onderzoeksjournalisten, ook advocaten nodig die veel geld kosten. In aflevering 3 zegt hoofdredacteur Amina van *The Herald* dan ook:

"Even if there was any chance it was true, running a story against a popular and benevolent billionaire with a thousand times the resources we have for lawyers, research, to sustain a court battle, in our current state, with how little we have, it'd be pretty much impossible." (Press, 3).

Zowel *The Fourth Estate* als *Press* wijzen dezelfde oorzaak aan voor het geldgebrek. Zo claimen beide series dat de afname van de print verkoopcijfers direct samenhangt met digitalisering. Waar *The New York Times* meer lezers dan ooit heeft, bevinden deze lezers zich namelijk vooral online. Dit betekent dat *The Times* haar klassieke businessmodel dat gericht is op print dient aan te passen, zoals in aflevering 2 wordt genoemd: “The businessmodel that has historically supported quality journalism, in our case print advertising, is rapidly disappearing.” Deze omslag naar online journalistiek betekent echter niet dat het geldgebrek bij *The Times* is opgelost. Online strijdt de krant namelijk met grote nieuwe concurrenten: online platformen zoals Facebook en Google. Deze platformen trekken lezers weg van de website van *The Times* en zijn door het grote bereik een meer aantrekkelijke plek voor sponsors om in te investeren. Alhoewel *The Times* dus een groei ziet hun digitale abonnees, is het probleem van geldgebrek niet oplost: “For all the good subscriber growth, we’re never going to make up what we’re losing to Facebook and Google and the death of print.” (The Fourth Estate, 2).

Press gaat in tegenstelling tot *The Fourth Estate* niet in op de rol die grote platformen spelen in het geldgebrek bij *The Herald*, maar focust meer op de oplossingen om meer lezers en inkomsten te genereren. Een van de oplossingen die *Press* presenteert is het implementeren van advertenties in de geprinte krant, wat een sterke tegenreactie van de journalisten op de redactie als gevolg heeft. Prominente advertenties creëren bij de journalisten angst voor het verlies van vertrouwen van de lezer en onafhankelijkheid van externe partijen, zoals het volgende citaat van hoofdredacteur Amina van *The Herald* in aflevering 2 illustreert: “I worry that if we do this, we lose respect. Independence. (...) How can they trust us if we're wrapped up in a profit-making company?” Een andere manier om meer verkopen te genereren is het focussen op nieuwsonderwerpen die een groter publiek aanspreken. Nieuwsartikelen over jonge celebrities en schandalen verkopen volgens *Press* in de huidige maatschappij immers beter dan nieuws met een diepere betekenis: “I said, if you want to cover the disability bill, get a celebrity.” (Press, 2). De derde verandering die *The Herald* uiteindelijk doorvoert heeft de meeste impact. De printeditie van de krant wordt gratis en dunner, met als doel het toegankelijker worden voor een groter publiek. De website krijgt daarentegen een gedeeltelijke betaalmuur, waarbij lezers zullen moeten betalen voor verdiepende artikelen.

The Fourth Estate laat zien dat *The New York Times* met andere oplossingen komt dan in *Press* worden gepresenteerd. De eerste oplossing is te zien in aflevering 1, waarin het kantoor van *The New York Times* met zeven etages wordt verkleind. Al geld wat hiermee wordt gewonnen wordt direct teruggestuurd in de journalistiek: “The publisher and the CEO said if we can collapse some space, we’ll save money. Whatever money we saved goes into journalism.” De tweede

oplossing is herstructurering van de klassieke *newsroom* met reorganisatie en ontslagen als gevolg. Uitvoerend redacteur Dean Baquet ziet in dat de huidige redactiestructuur met veel redacteurs en minder verslaggevers is gebouwd voor een krant die zich volledig richt op print. Om te kunnen blijven bestaan en mee te gaan in de digitalisering is het van belang deze structuur aan te passen en meer verslaggevers en onderzoeksjournalisten aan te nemen die niet alleen kunnen schrijven, maar ook een meer divers takenpakket aankunnen: "I want more reporters who, for the future, can do a little bit of a lot of things." (The Fourth Estate, 3). Alhoewel werknemers van *The New York Times* erkennen dat onstabieliteit hoort bij het werkveld, zorgt een dergelijke reorganisatie van het personeel toch voor onvrede bij redacteurs: "I think it sends a terrible message, and it's so demoralizing." (The Fourth Estate, 3).

Alhoewel de oplossingen in beide series verschillen, wordt in beide series duidelijk dat er door alle veranderingen op de redacties sprake is van een groeiende werkdruk bij de journalisten. Enerzijds hoort dit zoals meerdere journalisten benoemen in *The Fourth Estate* bij het vak, anderzijds is de werkdruk in grotere mate dan ooit toegenomen onder invloed van de intrede van het internet. Uitvoerend redacteur Baquet van *The New York Times* merkt deze verandering in werkdruk ook op en ziet dat verslaggevers tegenwoordig, in tegenstelling tot de tijd waarin Baquet zelf verslaggever was, 24 uur per dag alert moeten zijn en een breder takenpakket hebben dan enkel het schrijven van nieuwsartikelen. Het volgende citaat van Baquet uit aflevering 3 illustreert deze verandering: "It's a constant, 24-hour-a-day job. You're expected to tweet, to be on social media, appear on television, write stories, not get beat by the Washington Post. It gets really hard." In dit citaat worden meerdere aspecten genoemd, waarvan sociale media en concurrentie het meest benadrukt worden in *The Fourth Estate*.

Wat betreft sociale media is Twitter het platform dat het meest besproken wordt, omdat het platform zowel invloed heeft op de concurrentiestrijd die *The New York Times* voert, het imago van de krant en de hoge werkdruk. In de eerste afleveringen van *The Fourth Estate* wordt er een overwegend positief beeld van het platform geschetst. Allereerst wordt Twitter gebruikt als plaats om snel *breaking* nieuwsfeiten te publiceren, voordat de concurrent of de bron zelf het nieuwsfeit naar buiten kan brengen. Dit wordt geïllustreerd in aflevering 2 wanneer Witte Huis correspondent Maggie Haberman een telefonisch interview met President Donald Trump heeft afgenomen: "I tweeted it, I'm worried he's going to go talk to somebody else and say it." Twitter stelt de journalist zo in staat snel te werken en direct een nieuwsscoop vast te stellen voordat een concurrent dit doet. Daarnaast is Twitter voor sommige journalisten een fijne uitlaatklep om een meer persoonlijke kijk op het nieuws te geven, zonder zich te hoeven houden aan het neutrale, correcte stramien van *The Times*. Precies deze twee positieve eigenschappen hebben echter ook een negatieve kant. De snelheid van Twitter zorgt namelijk bij sommige journalisten voor een verhoging

van de werkdruk, omdat het de journalist dwingt om altijd online actief te zijn. Daarnaast kan de uiting van persoonlijke meningen van journalisten het imago van *The Times* schaden: “I have colleagues here who are mixing it up on Twitter a lot. (...) Leaning in too much, giving people ammunition against us, which we have to be really careful about right now.” (The Fourth Estate, 3).

In *Press* worden sociale media zoals Twitter in tegenstelling tot *The Fourth Estate* nauwelijks besproken. Wanneer deze een enkele keer toch aan bod komen is dit vooral negatief. Er wordt erkend dat sociale media een grote kracht hebben in het mediaveld en hierbij de traditionele krant kunnen overschaduwen. Als reactie hierop grijpen zowel de populaire- als kwaliteitskrant niet de platformen zoals Twitter, in tegenstelling tot *The Times*, aan om mee te gaan in de digitalisering. Twitter wordt juist naar beneden gehaald, zoals in aflevering 5 door hoofdredacteur Duncan Allen van de populaire krant *The Post*: “You can find anything you like on Twitter. Monkeys on typewriters.” Ook uit discussies tussen assistent Leona en redacteur Holly Evans van *The Herald* komt naar voren dat sociale media en het internet door vooral de oude garde van de redactie niet worden gewaardeerd. Waar de jonge Leona de voorkeur heeft voor het online vergaren van informatie voor een nieuwsartikel via e-mail, Twitter en andere sociale media, blijft de ervaren Holly erbij dat veldwerk en het zoeken naar informatie op locatie de beste werkwijze is: “I know your way of doing things is actually to go there, and talk to the people, whatever, but honestly it's quicker these days to get information by e-mail, social media, even Twitter (...).” (Press, 2).

Ondanks de verschillen tussen de twee series sluiten beide series af met een positieve blik op de toekomst. Alhoewel de kranten inzien dat ze zich op glad ijs begeven en minder risico's kunnen nemen dan voorheen, zien de twee kranten in dat de betrouwbare informatie die zij als kwaliteitskrant bieden steeds belangrijker wordt in de huidige gedigitaliseerde samenleving waarin iedereen alles op internet kan publiceren. Zo claimt Holly in aflevering 4 van *Press*: “What we do is becoming more important, between the crap conspiracy theories on the internet, false accounts –.” Ook de *The Fourth Estate* sluit de serie af met een gevoel van trots. Uitvoerend redacteur Baquet benadrukt dat dat *The Times* niet alleen in het heden, maar ook in het verleden te maken heeft gehad met grote tegenslagen. Hij ontkent hierbij niet dat aanvallen op *The Times* pijn doen, maar focust op het feit dat de krant alle tegenslagen tot nu toe heeft overwonnen en dit in de toekomst zal blijven volhouden: “All I can say is, those guys are gone. And The New York Times is still here.” (The Fourth Estate, 4).

4.3.1. Belichaming

In *Press* is Amina van *The Herald* de belichaming van de veranderingen waarmee de journalistiek te maken krijgt. In de serie is, op het niveau van *priorities*, het doel van Amina het overwinnen van de problemen waarmee *The Herald* te maken heeft. Het grootste obstakel hierin is het traditionele

ideaalbeeld wat Amina heeft over de werkwijze van kwaliteitskranten. Voor Amina hoort een kwaliteitskrant namelijk onafhankelijk te zijn van adverteerders en is de geprinte krant het belangrijkste: “The physical paper is the heart of what we do.” (Press, 3). Zoals hierboven omschreven is *The Herald* echter gedwongen om meer advertenties te implementeren om meer inkomsten te genereren en zal de geprinte krant een lagere prioriteit moeten krijgen dan de onlineversie. De keuze om hieraan toe te geven is aan Amina. Zij kiest om mee te gaan in de veranderingen met het oog op het welzijn en de toekomst van de krant, waarbij ze haar eigen normen en ideeën voor een deel dient los te laten. Daarnaast belichamen ook de keuzes van Amina in haar privéleven de veranderingen in de journalistiek en het gevoel van crisis. Amina is recentelijk gescheiden en heeft een affaire met haar collega, die slecht afloopt. Daarnaast maakt ze een blunder op de redactie en staat ze op het punt ontslag te nemen uit schaamte. Na deze obstakels staat Amina voor de keuze om op te geven en een makkelijke uitweg te nemen, of de uitdaging aan te gaan om haar imago bij *The Herald* te herbouwen.

In *The Fourth Estate* belichaamt correspondent Maggie Haberman één van hierboven besproken veranderingen in de journalistiek. Haberman de opkomst van sociale media en de groei van de werkdruk door de digitalisering. Zij geeft aan eerst de journalisten die veel twitterden eerst belachelijk te maken, maar nu toch meer te twitteren dan ze ooit had gedacht. Haberman worstelt met het neerleggen van haar telefoon omdat Twitter vierentwintig uur per dag doorgaat. Met het wegleggen van haar telefoon riskeert ze het missen van tips van bronnen of het mislopen van belangrijke uitspraken van de president. Het innerlijke dilemma van Haberman is dan ook de keuze tussen het toegeven aan Twitter en het meegaan met de digitalisering enerzijds en het vrijmaken van tijd voor haar gezinsleven anderzijds. Zij belichaamt zo de groeiende werkdruk die ontstaat door de veranderingen in de journalistiek. In de documentaireserie lijkt zij de keuze te maken om zich volledig toe te geven aan de nieuwe werktijden die de digitalisering met zich meebrengt en geeft hiermee haar privéleven een lagere prioriteit. In de documentaireserie wordt niet verder op deze keuze ingezoomd, waarmee de belichaming niet zodanig sterk is als in de fictieserie. Naast Haberman is uitvoerend redacteur Dean Baquet het personage dat het meeste uitweidt over de veranderingen op de redactie van *The Times*. Baquet kan echter niet gezien worden als belichaming, maar meer als algemene verteller.

4.4. Thema 4: Spanning

Het volgende thema is Spanning. Onder dit thema vallen axiale codes die iets zeggen over de verhouding van journalistiek tot andere velden, zoals de politiek en de staat. Ook behoren tot dit thema axiale codes die de verhouding van journalistiek tot andere machtige personen beschrijven, zoals celebrities.

4.4.1. Politiek

Het eerste spanningsveld dat in zowel *The Fourth Estate* als *Press* duidelijk aanwezig is, is het spanningsveld tussen de politiek en journalistiek. De series verschillen echter in welke oorzaken zij aanwijzen voor deze spanning. In *Press* is het spanningsveld tussen de politiek en journalistiek vooral aanwezig bij de populaire krant. De spanning in deze relatie komt voort uit tegenovergestelde doelstellingen van de politiek en journalistiek. Politici hebben als voornaamste doel het creëren en behouden van een goed imago. Deze politici zijn voor de verspreiding van hun goede imago afhankelijk van hoe ze in de media verschijnen. Dit is dan ook de reden dat politici controle willen hebben over de journalistiek en onderling afspraken proberen te maken over hun verschijning: “An interview as we agreed, and it stays off the front.” (*Press*, 2). De journalistiek, in dit geval specifiek *The Post*, is echter niet bezig met het creëren van een goed imago van de politicus, maar zoekt naar een manier om zoveel mogelijk kranten te verkopen. Aangezien *The Post* merkt dat de meeste kranten worden verkocht met entertainment, schandalen en celebrities, presenteert de krant een politicus het liefst in een dergelijke sensationele context. Hoofdredacteur Duncan zet het woord ‘pedofiel’ daarom expres dicht bij een foto van de premier in de krant en publiceert schandalige uitgelekte foto’s van een politica op de voorpagina. De journalistiek heeft op die manier in het eerste deel van *Press* weliswaar macht over de politiek, maar dit verandert naarmate de serie vordert. De premier laat de journalisten van *The Post* als reactie op de schandalige publicatie niet langer binnen bij persconferenties en maakt in aflevering 4 duidelijk dat de krant niet langer zo machtig is als vroeger: “You don't have the power you did. TV, Twitter, YouTube. They don't need you like we used to.” Hij benadrukt hiermee dat de opkomst van nieuwe mediavormen ervoor zorgt dat de krant niet langer de enige manier is waarop nieuws gepubliceerd kan worden. De nieuwe toegankelijke mediavormen stellen de politicus in staat zelf berichten te verspreiden onder het publiek, waardoor hij niet langer afhankelijk is van de krant.

Het spanningsveld tussen de politiek en journalistiek in *The Fourth Estate* is op de meeste vlakken verschillend van *Press*. In *The Fourth Estate* is de spanning namelijk, in tegenstelling tot in *Press*, voornamelijk afkomstig van de politiek. Zoals kort bij de verwijten en vooroordelen is genoemd reageren rechtse conservatieven, met aan het hoofd president Donald Trump, afkeurend

op de hoeveelheid onderzoek die *The New York Times* doet naar de verkiezingen en de regering. *The Times* claimt hierbij niet berust te zijn het publiceren van nieuws met een entertainmentfactor, maar doet verslag van misstanden gebaseerd op feitelijk onderzoek. Dat hierdoor de president niet in goed daglicht komt te staan is volgens *The Times* niet hun de verantwoordelijkheid, zoals dit citaat uit aflevering 3 illustreert: “The press is not beholden to the president. So he goes after the press pretty relentlessly.” Alhoewel *The Times* dus van mening is dat de journalistiek niet afhankelijk is van de politiek en niet bestaat om de president te dienen, ervaren politici het als zwartmaken van de conservatieve partij. Vanuit de politiek komt als tegenreactie daarom, net zoals in *Press*, een forcering van macht op de journalistiek. Journalisten van *The Times* worden niet langer toegelaten tot briefings van het Witte Huis en worden continu uitgemaakt voor bevoorrechte elite media en verspreider van partijdig nepnieuws. Dit is niet alleen schadelijk voor *The Times*, maar ook voor andere nieuwsmedia die op dezelfde manier het nieuws verslaan: “It’s hurt the way the country thinks about news.” (The Fourth Estate, 4). Ironisch hierbij is dat Trump en andere conservatieve politici wel met *The Times* blijven praten: “I’ll tell you what’s ironic. All this big conservatives love to trash The New York Times, love to trash the liberals, but then they love talking to us.” (The Fourth Estate, 4). De reden hiervoor zou kunnen liggen bij de theorie van medialogica, wat in het volgende hoofdstuk terug zal komen.

4.4.2. Staat

Het spanningsveld tussen de staat en journalistiek komt op veel vlakken overeen met de hierboven omschreven spanningen tussen de politiek en de journalistiek. In beide series heeft het spanningsveld te maken met staatsgeheimen of zaken van de FBI die in het belang van het volk door de kranten bekend worden gemaakt. De actoren in dit spanningsveld zijn echter per serie verschillend.

In *Press* is het de kwaliteitskrant *The Herald* die, tegen de *Official Secrets Act* in, een zaak over het illegaal handelen van de Veiligheidsdienst blootlegt. De krant wordt meerdere malen door de veiligheidsdienst erop gewezen dat zij de wetten dienen te volgen en ten alle tijden moeten handelen ten gunste van de nationale veiligheid. *The Herald* besluit echter dat het de verantwoordelijkheid is van de journalistiek om als waakhond juist deze zaken met het publiek te delen. Het niet delen van deze zaak van de veiligheidsdienst is immers niet in het publiek belang is en bevordert niet de democratie. Een citaat van redacteur Holly uit aflevering 4 illustreert dit: “We have to make them understand if everything you do can be utilised by the Government or any business or agency that they choose to share it with, then there’s no freedom of speech, there’s no democracy.” Na het publiceren van dit artikel is het echter niet de staat, maar concurrerende krant *The Post* die *The Herald* zwartmaakt voor het overtreden van de wet. De populaire krant *The Post*

verdraait de actie van *The Herald*, presenteert de daad van de krant als schandaal en noemt de journalist die het artikel publiceert een volksvijand. Het spanningsveld verandert in *Press* dus van spanning tussen staat en journalistiek, naar spanning tussen de twee concurrerende kranten.

Ook in *The Fourth Estate* zet *The Times* zich in als waakhond en probeert duistere zaken van de overheid te ontmaskeren. In *The Fourth Estate* is het echter niet de concurrerende krant, maar de staat zelf die *The New York Times* als reactie hierop in kwaad daglicht zet. Een eventuele reden dat de staat in deze serie een actievere rol heeft dan in *Press*, zou kunnen zijn omdat staatsorganen in *Press* abstracter blijven dan in *The Fourth Estate*. In *The Fourth Estate* zijn de staatsorganen concreet: het gaat om de FBI en hoofd van de FBI James Comey. De FBI en de Amerikaanse justitie verdraaien bijvoorbeeld de woorden van *The Times* en beschuldigen de krant van het leveren van valse informatie. Correspondent Mark Mazzetti van *The Times* ziet in, net zoals in *Press*, dat dit enkel een manier is van de staat om de macht van de journalistiek in te perken: "It became a way to sort of bludgeon the press and try to discredit press reporting about this investigation." (*The Fourth Estate*, 2) *The Times* handelt echter niet als slachtoffer in dit spanningsveld, maar blijft de staatsorganen onderzoeken en bevragen.

4.4.3. Celebrities

Tot slot vindt er een machtsstrijd plaats tussen celebrities en de journalistiek, die enkel in *Press* duidelijk aanwezig is. Net zoals politici hebben celebrities er baat bij als zij positief in de media verschijnen. *Press* toont echter dat sommige celebrities het niet uit vinden maken hoe zij in het nieuws komen, als er maar aandacht aan hen wordt besteed. Dat zij die aandacht soms zelf expres uitlokken wordt in *Press* geïllustreerd wanneer een actrice van kinderprogramma's zich expres laat opnemen tijdens het doen van controversiële uitspraken. Door deze uitspraken wordt zij weliswaar ontslagen, maar krijgt zij wel de media-aandacht die zij voor ogen heeft: "Tomorrow morning, I get fired. By lunchtime, I'm trending, more famous than ever." (*Press*, 5). Dit voorbeeld toont aan dat de journalistiek de kracht heeft om iemand te maken of breken, maar het toont ook dat dit voor celebrities niet altijd nadelig werkt. In een ander voorbeeld lijkt een celebrity echter de macht over de journalistiek te hebben. Hierbij gaat het om rijke zakenman Joshua West die door *The Herald* wordt beschuldigd van seksueel misbruik. Omdat West echter vermogender is dan *The Herald* kan hij zich een lange tijd verdedigen tegen de krant en weet hij bronnen om te kopen in zijn voordeel. *Press* toont echter dat de waarheid hoe dan ook naar boven komt, aangezien *The Herald* uiteindelijk door verregaande onderzoeksjournalistiek toch een ontluikend artikel over West weet te publiceren.

4.4.4. Belichaming

Naast de hierboven beschreven celebrity Joshua West, is in *Press* de meest concrete belichaming van de spanning tussen de journalistiek en andere velden de premier van Engeland. Hij maakt op het niveau van *values* een transformatie door die symbool staat voor de verandering in de verhouding tussen de journalistiek en andere machthebbende instituties. In deze belichaming staat de premier symbool voor de politiek en symboliseert hoofdredacteur Duncan Allen de journalistiek. In het begin van de serie is de premier onderhevig aan de hoofdredacteur en maakt hij deals die slecht voor de premier uitpakken. Dit staat symbool voor hoe de verhoudingen tussen de traditionele geprinte journalistiek en andere velden er uit zagen voor de veranderingen in de journalistiek. De krant was vroeger immers een van de weinige manieren waarop nieuws verspreid kon worden onder een groot publiek, dus was een politicus sterk afhankelijk van dit medium. Naarmate de serie vordert staat de premier echter voor de keuze om de journalistiek controle over hem te laten hebben, of om de controle terug te nemen. Dit staat symbool voor de opkomst van digitalisering. De digitalisering zorgt ervoor dat er nieuwe mediavormen ontstaan en de krant niet langer de enige manier is om het publiek te bereiken. In *Press* krijgt dit concreet vorm door het besef van de premier dat hij niet langer afhankelijk is van de krant om zijn goede imago te verspreiden. Hij stopt met het maken van deals met de journalistiek en neemt de macht terug.

In *The Fourth Estate* belichaamt opnieuw de algehele redactie van *The Times* de spanning tussen de journalistiek en andere velden. *The Times* bevindt zich namelijk gedurende de hele serie in een spanningsveld met de politiek, waar de hele redactie zich mee bezighoudt. De persoon die echter de concreetste uitspraken hierover doet is politiek verslaggever Jeremy Peters. Peters interviewt veel conservatieven, met als doel het inzicht krijgen in hun denkwijze. De spanning tussen *The Times* en de conservatieven en de onderlinge vooroordelen zijn de grootste obstakels waarmee Peters te maken krijgt. De conservatieven die hij spreekt verwachten dat Peters deze groep mensen haat en denken zodoende geen open gesprek met hem te kunnen voeren. Een ander obstakel is de mening van de liberalen, die van Peters verwachten minder neutrale artikelen te schrijven en het debat met rechtse politici aan te gaan. De serie toont echter niet een concrete uitkomst, maar toont meer het proces van Peters, de obstakels die hij tegenkomt en zijn visie op de situatie. Hierdoor is Peters niet een volledige belichaming, maar is hij wel een waardevol persoon in de serie.

5. Conclusie

In dit onderzoek is door middel van een kwalitatieve inhoudsanalyse, aangevuld met een narratieve analyse, geanalyseerd hoe de veranderingen in de journalistiek verbeeld worden buiten academisch georiënteerde *journalism studies* en hoe dit in verhouding staat tot de huidige journalistieke situatie. Hiervoor zijn de Britse fictieserie *Press* en de Amerikaanse documentaireserie *The Fourth Estate* als twee toegankelijke vormen van informatieve media onderzocht. Uit de codering van de twee series blijkt dat er vier hoofdthema's zijn te onderscheiden in de series, waarmee de vier vooraf opgestelde deelvragen beantwoord kunnen worden. Door deze antwoorden in deze conclusie met elkaar te combineren is er een antwoord te geven op de hoofdvraag.

Deelvraag 1: 'Hoe duidelijk en herkenbaar zijn journalistieke rollen te onderscheiden in de series?'

Deze deelvraag is te beantwoorden aan de hand van het thema Tweestrijd dat in de resultatensectie is besproken. Uit dit thema blijkt dat de rol die wordt toegekend aan de kwaliteitskranten in zowel de fictie- als documentaireserie de waakhond is, wat overeenkomt met de theorie over journalistieke rollen in het theoretisch kader. In de series worden de kwaliteitskranten immers gekenmerkt door eerlijkheid, onafhankelijk onderzoek en het rapporteren van misstanden in de maatschappij. In de fictieserie *Press* is de rol van waakhond vooral te onderscheiden door de contrasterende journalistieke rol van infotainment die als grootste concurrent van de waakhond wordt gepresenteerd. De infotainment-rol is gekoppeld aan een populaire krant, die overeenkomend met de eerder besproken theorie is gericht op het vermaken van de burger met sensationeel nieuws. In *The Fourth Estate* is deze infotainment-rol minder te onderscheiden dan in *Press*. Een enkele keer worden sensatiekranten genoemd, die volgens de redactie van *The New York Times* lijnrecht tegenover de werkwijze en ethiek van de *The Times* staan.

Wat uit de analyse van de twee series echter blijkt is dat de twee series een minder genuanceerde aanpak hebben op de presentatie van journalistieke rollen dan de besproken theorie. In de theorie van Mellado (2015) wordt immers gesproken van vijf verschillende rollen, waar in de series enkel twee duidelijk aan bod komen. In vergelijking met *The Fourth Estate* is hier in *Press* het meeste sprake van. *Press* presenteert de twee uitersten en toont de zwart-wit verdeling van kwaliteitskrant en populaire krant, die onderling sterke vooroordelen en meningen over elkaar hebben. Dit wordt ondersteund door hierbij de nadruk te leggen op een verschil in ethiek, grote mate aan concurrentie en een verschil in navolging van de journalistieke regulatieve

en constitutieve regels. Ook maakt *Press* sterk gebruik van personages die deze tegenstellingen belichamen, waar minder tot geen sprake van is bij *The Fourth Estate*.

Dit sterke contrast tussen de journalistieke rollen van de kwaliteitskrant en populaire krant kan worden verklaard door het feit dat *Press* fictie is en zodoende een vooraf opgestelde verhaallijn heeft waarin genoeg spanning in dient te zitten om het publiek te boeien. Deze spanning wordt gecreëerd door een sterke antagonist te plaatsen tegenover de held van het verhaal. Hierbij wordt de infotainment-rol in de positie van antagonist geplaatst en is de waakhond de held, met bijbehorende personages die deze rollen belichamen. Alhoewel de maker zoals in de inleiding is besproken een open beeld wilde presenteren aan het publiek zonder voorkeur voor één van de kranten, is dat niet volledig gelukt. Ondanks het feit dat de serie sterke negatieve vooroordelen en verwijten over beide kranten en bijbehorende journalistieke rollen toont, is de populaire krant in de rol van antagonist geplaatst door de uitvergroete onethische handelswijzen. Daarnaast zijn de negatieve verwijten over de kwaliteitskrant enkel afkomstig van de concurrerende populaire krant, wat de verwijten geen kracht bijzet en zeer subjectief maakt.

Deelvraag 2: ‘Op welke manier benadrukken de series een gevoel van crisis of juist niet?’

Deze deelvraag is te beantwoorden aan de hand van het thema Crisis. In de deelvraag is bewust de term crisis gehanteerd. In de theorie wordt namelijk besproken dat deze term vooral door journalisten wordt gebruikt om de situatie waarin de journalistiek zich bevindt te omschrijven. Ook is besproken dat deze term kan worden geproblematiseerd, omdat de term ‘crisis’ in tegenstelling tot de daadwerkelijke situatie van de journalistiek suggereert dat er een concreet probleem is en dat er controle bestaat over een goede, zekere uitkomst (Zelizer, 2015, p. 896). Opvallend is dat zowel de in beeld gebrachte journalisten in de documentaireserie *The Fourth Estate* als de acteurs in *Press* niet de term crisis in de mond nemen. Ook spreken zij niet van een tijdelijke, controleerbare problematische situatie met een duidelijke, stabiele toekomst. De series verheerlijken op die manier niet de situatie waarin de journalistiek zich bevindt, maar tonen dat er sprake is van chaos met eventueel destructieve gevolgen. Uitvoerend redacteur Baquet van *The Times* benadrukt zelfs dat de onzekere situatie waarin de journalistiek zich bevindt niet uniek maar een terugkomend fenomeen is, wat tegengesteld is aan de definitie van crisis in het theoretisch kader.

Om terug te komen op de deelvraag wordt er echter wel een gevoel van crisis benadrukt in de series. Beide series maken duidelijk dat er sprake is van geldgebrek in de journalistiek met verschillende gevolgen van dien. Door het teruglopen van de verkopen van de geprinte krant is er sprake van minder inkomsten en zodoende minder middelen om kwalitatief hoogstaande

onderzoeksjournalistiek uit te oefenen en een betrouwbaar imago hoog vast te houden. Ook de mogelijkheid van de krant om onafhankelijk te blijven handelen ondanks de druk vanuit de markt en de politiek wordt op de proef gesteld. Opvallend is dat dit gevoel van crisis in beide series vooral aanwezig is bij de kwaliteitskrant. Reflecterend op de theorie heeft dit te maken met het feit dat populaire kranten in verhouding tot kwaliteitskranten meer inspelen op de actuele vraag om sensatie van het volk en zodoende meer winst maken dan de informerende kranten. In *Press* is dan ook een veelvoorkomend sentiment wat past in het gevoel van crisis het ongewild veranderen van de insteek van artikelen, meer gericht op entertainment en celebrities dan voorheen om de verkoop te stimuleren. Dit komt echter in *The Fourth Estate* niet aan de orde. Het gebrek aan crisisgevoelens bij de populaire krant wordt in deze serie verweten aan het feit dat de eigenaar van de populaire krant miljardair Jeff Bezos is, in tegenstelling tot de publieke kwaliteitskrant met aandeelhouders.

Een ander verschil tussen de fictieserie en documentaireserie is dat de crisis in *The Fourth Estate* meer facetten heeft dan in *Press*. *Press* is vrij eenduidig: er is een probleem, er wordt een keuze gemaakt en ondanks tegenslagen zegeviert de kwaliteitskrant. Hierbij is geldgebrek het probleem, wordt de keuze gemaakt door de hoofdredactrice van de kwaliteitskrant om meer te adverteren en te focussen op online en strijdt tot slot de kwaliteitskrant tot het einde van de serie voor haar betrouwbare imago. *The Fourth Estate* presenteert echter meer oorzaken en gevolgen en geeft hiermee meer diepgang aan het crisis-discours.

Deelvraag 3: 'Welke rol speelt digitalisering in de series?'

In zowel *The Fourth Estate* als *Press* speelt digitalisering een grote rol. De digitalisering van de maatschappij is namelijk de drijfveer achter veel veranderingen in de journalistiek. *Press* toont echter minder van deze veranderingen die door de digitalisering veroorzaakt worden dan *The Fourth Estate*. Het enige wat in de fictieserie naar voren komt is het feit dat de tijd van de geprinte krant over is en de focus dient te liggen op de online krant. Dat deze online krant het niet kan winnen van grote platformen die zijn ontstaan door de digitalisering, krijgt echter alleen in *The Fourth Estate* aandacht. Waar in *Press* het overstappen naar de online krant als dé oplossing wordt gezien om mee te gaan in de digitalisering en het behouden van het publiek, toont *The Fourth Estate* opnieuw een meer genuanceerde blik op de veranderingen in de journalistiek. De documentaireserie stipt allereerst de opkomst van grote online platformen aan die het beloofde succes van de online krant wegnemen. Daarnaast geven ze aan dat een platform zoals Twitter de werkdruk op de journalisten verhoogt. Ook wordt getoond dat er door de digitalisering vraag is naar meer divers opgeleide journalisten die niet alleen kunnen schrijven, maar verschillende taken

op de redactie op zich kunnen nemen. Als gevolg hiervan wordt in *The Fourth Estate* duidelijk dat op de traditionele redactie van kwaliteitskranten een reorganisatie dient plaats te vinden. Dit zijn onderwerpen die in *Press* onbesproken blijven.

Te concluderen is dat in beide series de digitalisering een rol speelt, omdat dit in beide series als drijfveer wordt gezien achter veel veranderingen in de journalistiek. De rol van digitalisering is echter groter bij documentaireserie *The Fourth Estate* dan in de fictieserie *Press*. *The Fourth Estate* gaat dieper in op alle gevolgen die de digitalisering heeft voor de journalistiek in het algemeen en specifiek voor de redactie van de kwaliteitskrant, waar *Press* enkel focust op de overstap van print naar online.

Deelvraag 4: 'In welke spanningsvelden bevindt de journalistiek zich volgens de series en hoe wordt dit verbeeld?'

Beide series tonen dat de journalistiek niet in een vacuüm zit, maar zich in spanningsvelden bevindt. Dit komt overeen met de theorie van Ryfe (2017) over institutionele sferen waartussen volgens hem een constant *pushing* en *pulling* effect bestaat. Onderling verschillen de series in de mate waarin een bepaalde spanning wordt belicht. In *Press* komt zowel de spanning met de politiek, staat, als celebrity aan bod. In *The Fourth Estate* ligt de nadruk op de politiek, waarmee de staat overlapt. Waar *The Fourth Estate* zo op het gebied van de crisisgevoelens en digitalisering een meer genuanceerde blik geeft, lijkt *Press* op dit onderdeel een beter beeld te schetsen van de verschillende spanningsvelden.

Een belangrijk verschil tussen de twee series is dat *Press* in tegenstelling tot *The Fourth Estate* toont dat er een grote druk vanuit de markt op de journalistiek ligt, wat als gevolg heeft dat de journalistiek haar eigen logica, routines en regels deels dient los te laten. Voor de kwaliteitskrant betekent dit dat er meer ingespeeld dient te worden op sensationeel nieuws en dat er meer advertenties geïmplementeerd moeten worden. Een belangrijk onderwerp wat *Press* hiermee aansnijdt is de angst voor het verlies van de autonomie van de journalistiek, wat niet in *The Fourth Estate* wordt aangegeven. Het feit dat hiermee ook de grenzen die journalistiek afbakenen vervagen komt echter in geen van beide series aan bod.

Wat wel sterk in allebei de series naar voren komt is *pushing* en *pulling* tussen de politiek en de journalistiek, waarbij medialogica een grote rol speelt. Politici beseffen dat de krant niet langer de enige manier is om een publiek te bereiken en regisseren steeds meer zelf hun verschijning in de media. In *The Fourth Estate* is de serie waarin dit het meest tot uiting komt, omdat deze serie volledig in het teken staat van de relatie tussen de journalistiek en de politiek. Dit is zowel een positief als negatief punt voor de serie. Doordat *The Fourth Estate* volledig focust op de relatie tussen Trump en *The Times* is de serie in staat een gedetailleerd beeld te schetsen van de

situatie. Een nadeel is echter dat andere spanningsvelden hierdoor minder worden belicht. *Press* blijft op dit vlak op die manier de serie die het meest duidelijk de spanningsvelden laat zien waarin de journalistiek zich tegenwoordig in bevindt.

Hoofdvraag: 'Hoe worden de veranderingen in de journalistiek verbeeld in de series *Press* en *The Fourth Estate* en hoe verhoudt dit zich tot de huidige journalistieke situatie?'

Te concluderen is dat in principe veel eigenschappen van journalistiek en de veranderingen in het veld die in het theoretisch kader zijn besproken naar voren komen in de series. *Press* toont hierbij de veranderingen vooral door deze te laten belichamen door personages en conflicten, waar *The Fourth Estate* meer gebruik maakt van persoonlijke verhalen van redactieleden. Hiermee is echter niet gezegd dat door het kijken naar de series het publiek per definitie een goed beeld krijgt van de huidige journalistieke situatie. Allereerst komt dit door het genre van de series. *Press* is een fictie, dus geeft een gedramatiseerd beeld van de situatie wat op veel vlakken leidt tot een te zwart-witte tegenstelling. Alhoewel enkele personages cruciale veranderingen in de journalistiek belichamen, is de meest belichaamde boodschap in de serie dat er grote concurrentie heerst tussen verschillende kranten. Deze focus op de concurrentiestrijd neemt de aandacht weg van belangrijke veranderingen in de journalistiek. Daarnaast komt de sterke concurrentie tussen populaire kranten en kwaliteitskranten niet expliciet in de theorie terug.

The Fourth Estate zou als documentaire dichter bij de werkelijkheid moeten staan en een meer accurate weergave moeten geven van de huidige journalistieke situatie, wat in verhouding tot *Press* is gelukt. *The Fourth Estate* is genuanceerder en gaat dieper in op de veranderingen in- en invloeden op de journalistiek. Omdat de documentaireserie echter focust op één redactie en zo maar één perspectief toont, geeft ook deze serie niet een volledig beeld van de huidige journalistieke situatie. *The Times* focust immers op de spanning met de politiek, waardoor ook hier de gevoelens over de veranderingen in de journalistiek naar de achtergrond worden geschoven. Ook al worden hier uitspraken over gedaan door verschillende personen in de serie, is er niemand die volledig één van de veranderingen belichaamt, daarvan is wel sprake bij *Press*.

Ondanks het feit dat de veranderingen in de journalistiek beter verbeeld hadden kunnen worden, zijn de twee series door hun brede scala aan behandelde onderwerpen in combinatie met elkaar wel goede representaties van de journalistiek in het algemeen. Ook dragen beide series een gevoel van trots uit en benadrukken zij het belang van onafhankelijke journalistiek voor een goed functionerende maatschappij. In *Press* wordt dit bereikt door het inspelen op de normen, waarden en ethiek van het publiek door personages met verschillende principes in conflict met elkaar te plaatsen. In *The Fourth Estate* wordt dit bereikt door het tonen van het conflict tussen de *The Times*

en de conservatieven. Alhoewel de huidige situatie dus beter verbeeld had kunnen worden, dragen beide series wel bij aan het overbrengen van het maatschappelijke belang van journalistiek.

5.1. Implicaties voor theorie

De resultaten van dit onderzoek komen zoals hierboven omschreven grotendeels overeen met de theorie over veranderingen in de journalistiek en de beeldvorming van journalistieke aspecten in fictie en non-fictie. De resultaten van de analyse tonen dat vooral in fictieserie *Press* bepaalde journalistieke aspecten worden benadrukt in dienst van de opbouw en de spanning van het verhaal. Er is sprake van een duidelijke protagonist en antagonist, waarbij de rol van protagonist wordt vervuld door de journalistieke rol van waakhond. Dit sluit aan bij de theorie van McNair (2010), die aangeeft dat dit in de meeste journalistieke fictiefilms een terugkomend fenomeen is. De theorie beschrijft daarnaast dat documentaires niet altijd een duidelijke antagonist en protagonist hebben, wat niet overeenkomt met *The Fourth Estate*. Bij de documentaireserie zijn duidelijk twee kampen te onderscheiden: de conservatieve Republikeinen met Donald Trump als kernfiguur, tegenover de linkse redactie van *The New York Times*. Net zoals bij *Press* ligt het hierbij wel aan het perspectief van de kijker wie als antagonist en protagonist gezien wordt. Een kijker met een politiek rechtse voorkeur kan immers Trump zien als held en *The Times* als antagonist. *The Times* wordt echter in meer detail gevolgd en gerepresenteerd in de documentaireserie, waarbij positieve karaktereigenschappen van de redactieleden worden benadrukt. Hierdoor is *The Times* aan te wijzen als de protagonist in *The Fourth Estate* en toont dit onderzoek aan dat een documentaire ook een sterke antagonist en protagonist kan presenteren, waardoor er spanning in het narratief zit.

Op het gebied van de methode kon bij het analyseren van de beeldvorming in de series bij *Press*, duidelijker dan bij *The Fourth Estate*, gewerkt worden aan de hand van de vier niveaus van Gerbner (1969). Bij *Press* zijn hierbij vooral de niveaus *values* en *relationships* meer naar voren gekomen dan in *The Fourth Estate*, omdat in *Press* sprake was van personages die bepaalde waarden en opvattingen belichaamden. In de fictieserie overlaptten de vier niveaus elkaar echter sterk, waardoor ze niet altijd goed van elkaar te onderscheiden waren. In de documentaireserie waren de niveaus nog moeilijker te onderscheiden, doordat in deze serie in verhouding tot *Press* minder sprake was van belichaming en diepgang in de persoonlijke doelstellingen van de personen. Uit dit onderzoek blijkt op die manier dat de theorie van Gerbner (1969) een goede start is bij het analyseren van televisienarratieven, maar dat de methode beter is toe te passen bij fictie dan bij documentaire. Dit is dan ook de reden dat in de analyse niet volledig vast is gehouden aan deze theorie.

Dit onderzoek levert geen fundamenteel nieuwe bijdrage aan de theorie over beeldvorming van journalistiek. Beide series blijken zoals in de theorie is omschreven constructen van de werkelijkheid, waarbij de documentaire met haar genuanceerde, realistische kijk op de journalistiek het dichtst bij deze werkelijkheid blijft zoals die in academisch onderzoek naar voren komt. Fictieserie *Press* dramatiseert journalistieke aspecten en zet personages en conflicten in om bepaalde aspecten en thema's te belichamen, waarmee de serie verder van de werkelijkheid af ligt. De documentaire en fictie bevestigen zo de genreverschillen en blijven allebei een constructie van de werkelijkheid, waarbij zij allebei hun beperkingen hebben (Hall, 1997).

5.2. Maatschappelijke relevantie onderzoeksresultaten

De onderzoeksresultaten hebben een maatschappelijke relevantie omdat zij inzicht geven in de beeldvorming van journalistiek van twee populaire, breed gedistribueerde series. *Press* is uitgebracht door toonaangevende Britse omroep *BBC* en *The Fourth Estate* is uitgebracht door het grote Amerikaanse bedrijf *Showtime Networks*, waardoor de series een wereldwijd bereik hebben gekregen. Dit massabereik zorgt ervoor dat het beeld wat geschetst wordt door de series bij een massapubliek terecht komt: een publiek wat aan de hand van de series een mening kan gaan vormen over de journalistiek (Wester & Weijers, 2006). De series kunnen zodoende van belang zijn voor het vertrouwen of juist het wantrouwen in de journalistiek. Over het algemeen blijkt uit de onderzoeksresultaten dat de series een redelijk accuraat beeld van de journalistiek tonen, maar dat zij allebei niet een volledig beeld geven. Door enkel te kijken naar de fictieserie lijkt de journalistiek een spannend, enerverend beroep waarin er altijd hoop is op een goede toekomst. *Press* kan echter ook het publiek laten twijfelen aan het vertrouwen in de journalistiek, door de uitvergroete presentatie van een onethische en bedriegende hoofdredacteur van een populaire krant. *The Fourth Estate* schetst daartegenover een minder spannend en serieuzer beeld van de obstakels en werkdruk die journalisten bij een kwaliteitskrant ervaren. Dit onderzoek toont hiermee aan dat geen van de series, zelfs niet de documentaire, een volledig beeld geven van de huidige journalistiek. Te concluderen is dan ook dat aan een enkele serie of film geen eindoordeel over de journalistiek te geven is, maar dat de combinatie van meerdere series met meerdere genres cruciaal is voor een accurate, complete beeldvorming.

5.3. Beperkingen en aanbevelingen

Dit onderzoek heeft getracht uitspraken te doen over de verbeelding van de huidige journalistieke situatie in de maatschappij. Een beperking van dit kwalitatieve onderzoek is dat de analyse is uitgevoerd door één onderzoeker, wiens eigen interpretatie sturend is geweest in de analyse.

Hierdoor is de validiteit van het codeerproces niet zodanig te garanderen als bij een onderzoek met meerdere onderzoekers, of een concreet te testen kwantitatief onderzoek (Schreier, 2013). Om dit gebrek aan validiteit en repliceerbaarheid zo klein mogelijk te houden is de onderzoeksmethode en de manier waarop de data is gecodeerd zo nauwkeurig mogelijk omschreven in de methodesectie. Voor toekomstig onderzoek blijft echter de aanbeveling om meerdere onderzoekers het codeerproces te laten doorlopen om de validiteit te vergroten (Schreier, 2013).

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een corpus bestaande uit twee televisieseries met ieder een eigen genre. Dit verschil in genre bleek een interessante invalshoek voor het verklaren van de verschillen tussen de beeldvorming van de series. Dit verschil in genres zou dan ook in toekomstig onderzoek verder uitgebreid kunnen worden dan in dit onderzoek mogelijk was. Door het vergroten van de data corpus met meerdere verschillende televisienarratieven van verschillende genres, zouden er meer gedetailleerde uitspraken kunnen worden gedaan over de eventuele verschillen tussen de series. Dit neemt niet weg dat er relevante uitspraken over deze verschillen zijn gedaan in dit onderzoek, waarop in toekomstig onderzoek verder gebouwd kan worden.

6. Literatuur

- Altheide, D. L. (2004). Media logic and political communication. *Political Communication*, 21(3), 293-296.
- Bakker, Piet. (2014). Mr. Gates Returns. *Journalism Studies*, 15(5), 596–606.
<https://doi.org/10.1080/1461670x.2014.901783>
- Bakker, P. (2018, 16 mei). *Dit zijn de 39 Nederlandse online nieuwsmerken met het grootste bereik*. Geraadpleegd op 2 april 2020, van <https://www.svdj.nl/de-stand-van-de-nieuwsmedia/39-online-nieuwsmerken-bereik/>
- Bernard, S. C. (2015). *Documentary Storytelling*. Abingdon, Verenigd Koninkrijk: Taylor & Francis.
- Boeije, H. (2002). A purposeful approach to the constant comparative method in the analysis of qualitative interviews. *Quality and Quantity*, 36(4), 391-409.
- Bondebjerg, I. (2015). Film: genres and genre theory. In *International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences* (160-164). Elsevier.
- Bordwell, D. & Thompson, K. (2013). *Film Art. An Introduction*. New York: McGraw-Hill.
- Brants, K. & Praag, P. van. (2006). Signs of media logic half a century of political communication in the Netherlands. *Javnost – The Public*, 13(1), 25-40.
<https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1080/13183222.2006.11008905>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Deuze, M. & Witschge, T. (2020). *Beyond journalism*. Cambridge: Polity.
- Dowell, B. (2018, 6 november). *How realistic is new BBC1 newspaper drama Press?* Geraadpleegd op 9 februari 2020, van <https://www.radiotimes.com/news/tv/2018-11-06/press-bbc1-how-realistic-newspapers/>
- Ehrlich, M. C. (2006). Facts, truth and bad journalists in the movies. *Journalism*, 7(4), 501-519.
- Franklin, B. (2014). The Future of Journalism: In an age of digital media and economic uncertainty. <https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1080/1461670X.2014.930254>
- Gerbner, G. (1969). Toward “cultural indicators”: The analysis of mass mediated public message systems. *AV communication review*, 17(2), 137-148.
- Gerbner, G. (1998) Cultivation analysis: An overview. *Mass Communication and Society*, 1(3-4), 175-194. <https://doi.org/10.1080/15205436.1998.9677855>
- Hall, S. (1997). The work of representation. *Representation: Cultural representations and signifying practices*, 2, 13-74.

- Hanitzsch, T., & Vos, T. (2017). Journalistic roles and the struggle over institutional identity: The discursive constitution of journalism. *Communication Theory*, 27(2), 115-135.
- Hanitzsch, T., & Vos, T. (2018). Journalism beyond democracy: A new look into journalistic roles in political and everyday life. *Journalism*, 19(2), 146-164.
<https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1177/1464884916673386>
- Harcup, T. (2014). *A dictionary of journalism*. Oxford University Press.
- Hjarvard, S. (2019). Networks of change: The sociology of network media. *Second International Handbook of Internet Research*, 239–261. https://doi.org/10.1007/978-94-024-1555-1_44
- Joye, S., Heinrich, A., & Wöhlert, R. (2016). 50 Years of Galtung and Ruge: Reflections on their model of news values and its relevance for the study of journalism and communication today. *Communication and Media*, 11(36), 5-28. [doi:10.5937/comman11-9514](https://doi.org/10.5937/comman11-9514)
- Lawson, M. (2018, 31 augustus). *Mike Bartlett discusses new drama Press*. Geraadpleegd op 3 juni 2020, van <https://rts.org.uk/article/mike-bartlett-discusses-new-drama-press>
- McNair, B. (2010) *Journalists in film: heroes and villains*. Edinburgh University Press.
- Mellado, C. (2015). Professional roles in news content: Six dimensions of journalistic role performance. *Journalism Studies*, 16(4), 596-614.
- Nicolaou, E. (2018, 25 mei). *How Liz Garbus became a fly on the wall during The New York Times' most stressful 100 days*. Geraadpleegd op 5 juni 2020, van <https://www.refinery29.com/en-us/2018/05/197987/the-fourth-estate-documentary-liz-garbus-interview>
- Reich, J. (2017). *Exploring movie construction & production: What's so exciting about movies?* Geneseo, NY: Milne Library.
- Rizzo, C. (2018, 2 augustus). *How "The Fourth Estate" filmmaker captured Trump's impact on journalism*. Geraadpleegd op 3 juni 2020, van <https://www.hollywoodreporter.com/news/fourth-estate-filmmaker-liz-garbus-talks-trump-journalism-1130852>
- Ruigrok, N., Schaper, J., Welbers, K., Janssen, K., Jacobi, C., & Van der Beek, P. (2012). Medialogica in campagnetijd. Een analyse van de berichtgeving in de Nederlandse media tijdens de verkiezingscampagne van 2012. Rapport van de Nederlandse Nieuwsmonitor.
- Ryan, M. (2018, 24 mei). *Review: 'The Fourth Estate' is a competent but incomplete peek inside The Times*. Geraadpleegd op 1 februari 2010, van <https://www-nytimes-com.eur.idm.oclc.org/2018/05/24/arts/television/the-fourth-estate-review.html>
- Ryfe, D. (2006). The nature of news rules. *Political Communication*, 23(2), 203-214.

- Ryfe, D. (2017). Introduction. In Ryfe, *Journalism and the public* (pp. 11-33) Cambridge, Malden: Polity Press.
- Ryfe, D. (2017). Theory. In Ryfe, *Journalism and the public* (pp. 22-46). Cambridge, Malden: Polity Press.
- Ryfe, D. (2017). Moving forward. In Ryfe, *Journalism and the public* (pp. 94-102). Cambridge, Malden: Polity Press.
- Schaap, G. J., & Pleijter, A. R. J. (2012). Het sensatiegehalte van voorpaginafoto's: Een inhoudsanalyse van populaire en kwaliteitskranten in Nederland. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40(1), 71-86.
- Schreier, M. (2013). Qualitative content analysis. In U. Flick (Red.), *The Sage handbook of qualitative data analysis* (pp. 170-183). London: Sage.
- Shapiro, I., Brin, C., Bédard-Brûlé, I., & Mychajlowycz, K. (2013). Verification as a strategic ritual: How journalists retrospectively describe processes for ensuring accuracy. *Journalism Practice*, 7(6), 657-673. <http://dx.doi.org/10.1080/17512786.2013.765638>
- Singer, J. (2008). Five Ws and an H: Digital challenges in newspaper newsrooms and boardrooms. *International Journal on Media Management*, 10(3), 122-129.
doi: [10.1080/14241270802262468](https://doi.org/10.1080/14241270802262468)
- Tameling, K., & Broersma, M. (2012). Crossmediale dilemma's. De zoektocht naar convergentie bij Nederlandse nieuwsmedia. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40(3), 231-250.
- Tameling, K. (2015). *En wat doen we online? Crossmediale dilemma's op de Nederlandse nieuwsredactie*. University of Groningen.
- Van der Haak, B., Parks, M., & Castells, M. (2012). The future of journalism: Networked journalism. *International Journal of Communication*, 6(16), 2923-2938.
- Van Dijck, J., Poell, T. (2013). Understanding social media logic. *Media and Communication*, 1(1), 2-14. doi: [10.12924/mac2013.01010002](https://doi.org/10.12924/mac2013.01010002).
- Van Vree, F. (2010). Wankelende wetenschap. De studie van de journalistiek & de revolutie in de media. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 38(3), 215-222.
- Waisbord, S. (2019). The 5Ws and 1H of digital journalism. *Digital Journalism*, 7(3), 351-358.
<https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.1080/21670811.2018.1545592>
- Wensink, H. (2019, 19 augustus). *Press is ouderwets degelijk kwaliteitsdrama met een verheven moraal*. Geraadpleegd op 9 februari 2020, van <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/press-is-ouderwets-degelijk-kwaliteitsdrama-met-een-verheven-moraal~b8949441/>
- Wester, F., & Weijers, A. (2006). Narratieve analyse en transcriptie: Culturele thema's in de sitcom. In F. Wester (Red.), *Inhoudsanalyse: theorie en praktijk* (pp. 161-189). Deventer: Kluwer.

Williams, A. (2017). Measuring the journalism crisis: Developing new approaches that help the public connect to the issue. *International Journal of Communication*, 11(13).

7. Bronmateriaal: Televisieseries

Credits <i>Press</i>:	
Schrijver:	Mike Bartlett
Regisseur:	Tom Vaughan
Producent:	Paul Gilbert
Uitgever:	BBC
Land:	Verenigd Koninkrijk
Jaar:	2018
Taal:	Engels
Genre:	Drama/fictie

Afleveringen <i>Press</i>:	
1.	Death Knock
2.	Pure
3.	Don't take my heart, don't break my heart
4.	Magic
5.	Two Worlds
6.	Resonance

Credits <i>The Fourth Estate</i>	
Creatie:	Liz Garbus
Regisseur:	Liz Garbus
Productiehuis:	Moxie Firecracker Films
Uitgever:	Showtime
Land:	Verenigde Staten
Jaar:	2018
Taal:	Engels
Genre:	Documentaire

Afleveringen <i>The Fourth Estate</i>:	
1.	The First 100 Days
2.	The Trump Bump

3.	American Carnage
4.	Matters of Fact

Appendix A: Thema's

Deze appendix geeft per thema weer uit welke axiale codes het thema is opgebouwd.

Thema 1: Tweestrijd

Axiale codes:

- Populaire krant is slecht: seksistisch, liegen, racistisch en onethisch.
- Kwaliteitskrant is goed: vertelt de waarheid met een tikje hoogmoed.
- Populaire krant: Infotainment voor de gewone burger.
- Populaire krant: Nieuws waarde voor schandalen, celebrity, personalisering, emotie, public interest, verhalen.
- Populaire krant: Partijdig, sluw, omkoping, respectloos.
- Populaire krant: Groot bereik.
- Populaire krant: Niet de journalistieke regels en ethiek volgen.
- Populaire krant: Sterke hiërarchie redactie.
- Kwaliteitskrant: Waakhond in dienst van democratie.
- Kwaliteitskrant: Onderzoeksjournalistiek.
- Kwaliteitskrant: Nieuws met publiek belang.
- Kwaliteitskrant: Deugdzaam en respectvol.
- Kwaliteitskrant: Grote waarde aan journalistieke regels en ethiek.
- Kwaliteitskrant: Betrouwbaar imago en reputatie.
- Kwaliteitskrant: Geen prominente advertenties.

Thema 2: Routine

Axiale codes:

- Helder, transparant en accuraat schrijven.
- Spitwerk.
- Geen hulp van concurrent.
- Vaste taken binnen redactie.
- Bewijsmateriaal en betrouwbare bronnen cruciaal.
- Veldwerk versus online.
- Mogelijkheid voor commentaar van subject voor publicatie.
- Waarheid boven alles, zonder wetsovertreding.
- Off-the-record regel.
- Zo dicht mogelijk bij werkelijkheid.
- Artikelen in publiek belang.
- Bronnen beschermen.
- Vertrouwensband bron van belang.
- Pas publicatie bij 100% feitelijkheid.
- Ethisch verantwoorde omgang.

Thema 3: Crisis

Axiale codes:

- Geldtekort in de journalistiek.
- Gevolg geldtekort: waakhond rol in gevaar.
- Gevolg geldtekort: vermindering onderzoeksjournalistiek.
- Gevolg geldtekort: voorzichtig handelen.
- Gevolg geldtekort: Bezuinigingen.
- Grote concurrentie van internet en online platformen.
- Print businessmodel verdwijnt.
- Journalistiek als *fourth estate* in gevaar door druk politiek.
- Veranderende *newsroom* vraagt om meer diverse journalisten.
- Reorganisatie niet goed voor moraal.
- Doorzetten ondanks tegenslagen.
- Focus op verkoop i.p.v. waardevol nieuws.
- Betrouwbare informatie kwaliteitskrant steeds belangrijker.
- Gevolg advertenties: Angst verlies onafhankelijkheid en vertrouwen van lezers.

Thema 4: Spanning

Axiale codes:

- Druk politiek: Pers onder vuur.
- Druk politiek: *fourth estate* in gevaar.
- Druk politiek: macht uitoefening op journalistiek.
- Druk politiek: imago journalistiek zwartmaken.
- Imago politiek afhankelijk van band journalistiek.
- Populaire krant onderhandse deals met politiek.
- Journalistiek heeft baat bij goede band politiek.
- Door opkomst platformen politici minder afhankelijk van traditionele journalistiek.
- Macht uitoefening journalistiek op politiek.
- Samenwerking populaire krant en celebrities voor PR-stunts.
- Celebrity macht uitoefenen op kwaliteitskrant.
- Druk markt: meer adverteren.
- Druk markt: nieuwswaarden aanpassen, medialogica.
- Waakhondfunctie versus blootleggen misstanden staat.

Appendix B: Codeboom

Deze appendix bevat een voorbeeld van de codering van *Press* en *The Fourth Estate*. In de linker kolom bevinden zich de axiale codes, met in de rechterkolom een voorbeeldquote bij de desbetreffende code.

Tabel B1: *Press* – Vooroordelen en verwijten

<i>Axiale code:</i>	<i>Voorbeeldquote:</i>
Populaire krant is slecht: seksistisch, liegen, racistisch en onethisch.	Yeah you would. The Post is sexist, sensationalist, and doesn't check its facts.
Kwaliteitskrant is goed: vertelt de waarheid met een tikje hoogmoed.	I know the Herald, you think you're a prize-winning, crusading, liberal lefty paper, exposing hypocrisy and corruption.

Tabel B2: *Press* – Eigenschappen populaire krant

<i>Axiale code:</i>	<i>Voorbeeldquote:</i>
Infotainment voor de gewone burger	We protect the NHS, the poor, the voiceless, but we do it through the most outrageous storytelling in the world, not statistics. And people love us.
Nieuwswaarden: schandaal, celebrity, personalisering, emotie, public interest, verhalen.	Man: You still want the PM? Duncan: Are you joking? Yeah. I want the word "pedophile" inches from his face. That should get them flying off the shelves.
Partijdig, sluw, omkoping, respectloos.	Duncan: You said you owed me one, and I'm cashing it in. Matthew, Premier: Right, well, what do you want? Duncan: A photo shoot. A feature with a load of photos of you, Jane and the kids, at Chequers.
Groot bereik	Holly:

	Because I want to write for a bigger readership, to have more resources.
Niet de journalistieke regels en ethiek volgen.	<p>Amina aan telefoon:</p> <p>Against every piece of journalistic ethics. I saw your first edition, you ran something else.</p> <p>Duncan door telefoon:</p> <p>Yeah, we changed our minds. What's the problem? You sound really angry.</p>

Tabel B3: Press – Eigenschappen kwaliteitskrant

<i>Axiale code:</i>	<i>Voorbeeldquote:</i>
Waakhond in dienst van democratie.	I think we should run it. It's what we're here for, to speak truth to the powerful, right?
Onderzoeksjournalistiek.	<p>Leona:</p> <p>How do you know?</p> <p>Holly:</p> <p>Because my hobby is staying up late looking at statistics and converting them into human stories.</p>
Nieuws met publiek belang.	<p>Amina:</p> <p>Mr. West has decided to act as a mentor for young people in business. There is a clear public interest if he might in fact have a different agenda.</p>
Deugdzaam en respectvol.	<p>Wendy:</p> <p>You would never write something just to attract attention?</p> <p>James:</p> <p>Never.</p>
Grote waarde aan journalistieke regels en ethiek.	<p>Amina:</p> <p>We can't run this unless we're absolutely sure.</p>
Betrouwbaar imago en reputatie.	<p>Amina:</p>

	All we have left is trust. If people want rumour or opinion, they can get that anywhere. It IS the most important thing
Geen prominente advertenties.	Amina: No, no. It doesn't look like you're buying a newspaper, it looks like you're buying an advertisement.

Tabel B4: The Fourth Estate – Crisis

<i>Axiale code:</i>	<i>Voorbeeldquote:</i>
Gevolg geldtekort: vermindering onderzoeksjournalistiek.	But the number of institutions that can do this is shrinking, unfortunately. It's really expensive.
Gevolg geldtekort: Bezuinigingen.	The publisher and the CEO said if we can collapse some space, we'll save money. Whatever money we saved goes into journalism.
Grote concurrentie van internet en online platformen.	Jim Rutenberg, Media Columnist, voice-over: We're living in a construction site, because the New York Times is losing money to Facebook and Google. Not because we're dying for readers. We've never had more, but those platforms, they've eaten away at our business.
Print businessmodel verdwijnt.	Sulzberger, voice-over/talking head: We're not driven by clicks. We think in decades. But the business model that has historically supported quality journalism, in our case print advertising, is rapidly disappearing.
Journalistiek als <i>fourth estate</i> in gevaar door druk politiek.	Mika, voice-over nieuws: Good morning, everybody. Welcome to Morning Joe. President Trump's relationship with the press continues to escalate. He doubled down on his criticism of fake news. Reporter, voice-over nieuws:

	The fourth estate is under attack, and the fourth estate is crucial to the workings of democracy itself.
Betrouwbare informatie kwaliteitskrant steeds belangrijker.	This is a difficult moment for journalism, but it's also an exhilarating moment for journalism. People read us more every day than ever before.
Veranderende <i>newsroom</i> vraagt om meer diverse journalisten.	Baquet: I need reporters who can do—not only write stories but do some visual journalism. The only way I can keep hiring reporters is if I have less of something else, and I made the judgement that we have too many editors. So we're deeply involved in buyouts in the newsroom.
Doorzetten ondanks tegenslagen.	Baquet voice-over: And I think they're an important honor. You just feel tremendous pride that this institution kept going and did this amazing stuff. It's been a hard year. The day in and day out attacks on us, that hurts us. But this has happened in history.
Reorganisatie niet goed voor moraal.	The process needs speeding up, but don't lay people off. You know, you're gonna play into Donald Trump's narrative of the failing of the New York Times. I think it sends a terrible message, and it also—it's so demoralizing.

Appendix C: Overzicht personages

Tabel C1: *Press* – Belangrijkste personages

Naam personage:	Rol in serie:
Holly Evans	Adjunct nieuwsredacteur <i>The Herald</i> .
Amina Chaudury	Hoofdredacteur <i>The Herald</i> .
Duncan Allen	Hoofdredacteur <i>The Post</i> .
Ed Washburn	Journalist <i>The Post</i> .
James Edwards	Onderzoeksjournalist <i>The Herald</i> .
Leona Manning-Lynd	Journalist <i>The Herald</i> .
Peter Langly	Adjunct-hoofdredacteur <i>The Herald</i> .
Raz Kane	Nieuwsredacteur <i>The Post</i> .
Wendy Bolt	Columnist (<i>The Post</i>).
Matthew Harper	Premier.
George Emmerson	CEO Worldwide nieuws, eigenaar <i>The Post</i> .
Joshua West	Machtige zakenman.
Sarah Allen	Ex-vrouw Duncan Allen.
Freddie Allen	Zoon Duncan Allen.
Krystyna	(Betaalde) minnares Duncan Allen.

Tabel C2: *The Fourth Estate* – Belangrijkste personages

Naam persoon:	Functie op redactie NYT:
Dean Baquet	Uitvoerend redacteur <i>The New York Times</i> in New York.
Elisabeth Bumiller	Hoofdredacteur Washington bureau <i>The New York Times</i> .
Mark Mazzetti	Witte Huis correspondent, deel van onderzoeksteam.
Maggie Haberman	Witte Huis correspondent.
Michael Shear	Witte Huis correspondent.
Bill Hamilton	Redacteur Washington bureau.
Matt Apuzzo	Witte Huis correspondent, deel van onderzoeksteam.

Michael Schmidt	Witte Huis correspondent, deel van onderzoeksteam.
Adam Goldman	Witte Huis correspondent, deel van onderzoeksteam.
Matthew Rosenberg	Witte Huis correspondent, deel van onderzoeksteam.
Julie Hirschfeld Davis	Witte Huis correspondent.
Jim Rutenberg	Media columnist.
Yamiche Alcindor	Witte Huis correspondent.
Michael Barbaro	Host podcast <i>The Daily</i> .
Glenn Thrush	Witte Huis correspondent.
Jeremy Peters	Politiek verslaggever.
Emily Steel	Zakelijk verslaggever.